

BEST
AGE 55+

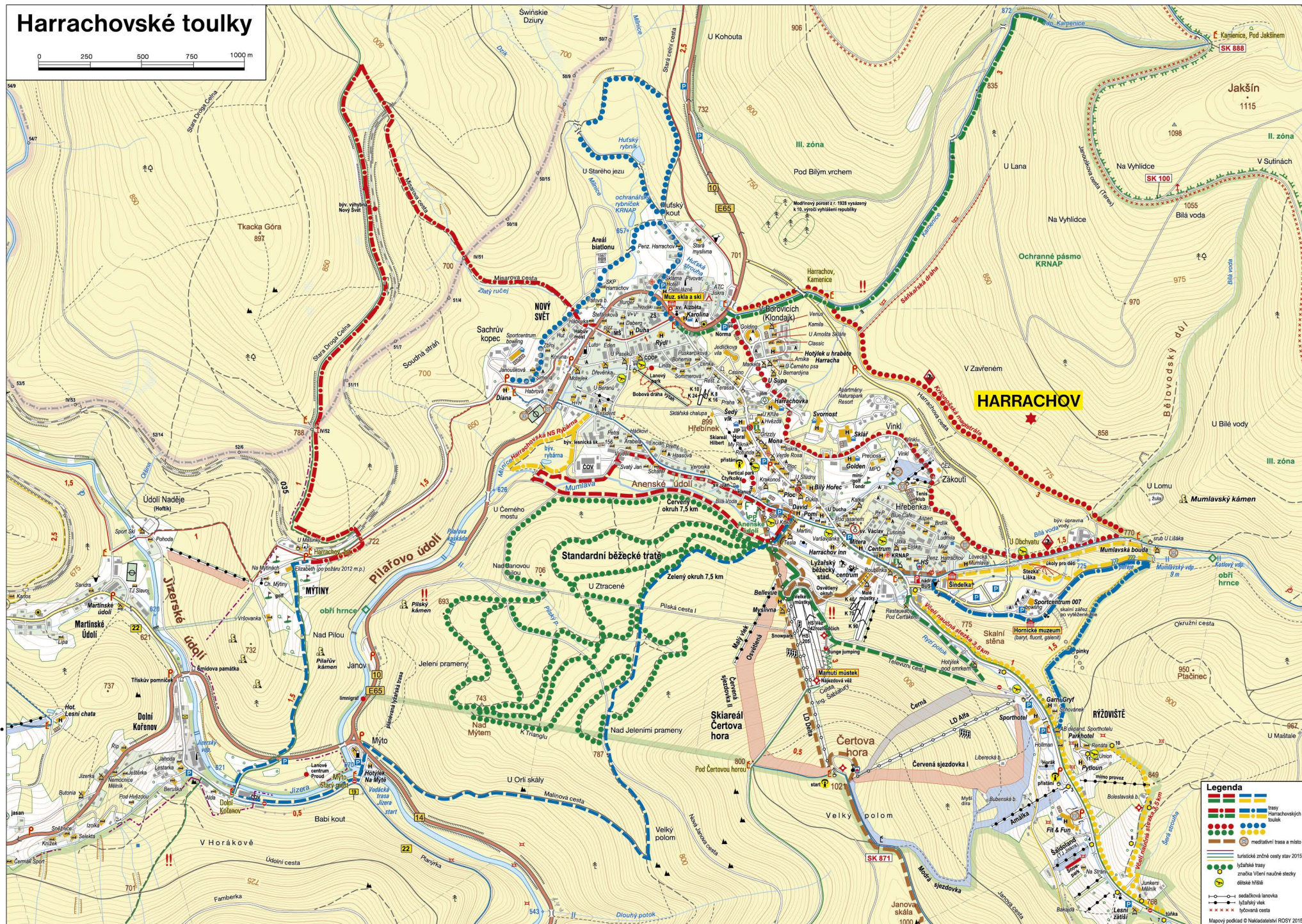
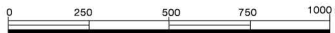
HARRACHOVSKÉ TOULKY

POZNÁVÁME HARRACHOV | VYCHÁZKY | NAUČNÉ STEZKY | MEDITATIVNÍ TRASA | DĚTSKÁ HŘIŠTĚ

HARRACHOV:
CARD

Harrachovské toulky

Legenda

- trasy Harrachovských toulky
- trasy Standardní běžecké trasy
- trasy Lyžařské trasy
- medvědí trasa a místo
- turistická zřetelné cesty starší 2015
- lyžařské trasy
- značka Včerní naučné stezky
- občasné trasy
- sedačková lanovka
- lyžařský vlek
- lyžařská cesta
- lesní cesta

Mapový podklad © Nakladatelství ROSY 2015

HARRACHOVSKÉ TOULKY

VYCHÁZKY

- 1 HARRACHOVKA
VELKÝ HARRACHOVSKÝ OKRUH
- 2 ANENSKÉ ÚDOLÍ
MALÝ HARRACHOVSKÝ OKRUH
- 3 NÁVŠTĚVA JIZERSKÝCH HOR
- 4 K HUŤSKÉMU RYBNÍKU
- 5 K ZEMSKÉ HRANICI
- 6 HORNICKÁ TRASA
- 7 STANDARDNÍ BĚŽECKÉ TRATĚ
- 8 K MŮSTKŮM
- 9 K DESKOVÉMU VODOPÁDU

MEDITATIVNÍ TRASA

- 10 MENHIROVÁ STEZKA
- 11 SAMOSTATNÉ MENHIRY
- 12 SILNÁ ENERGETICKÁ MÍSTA

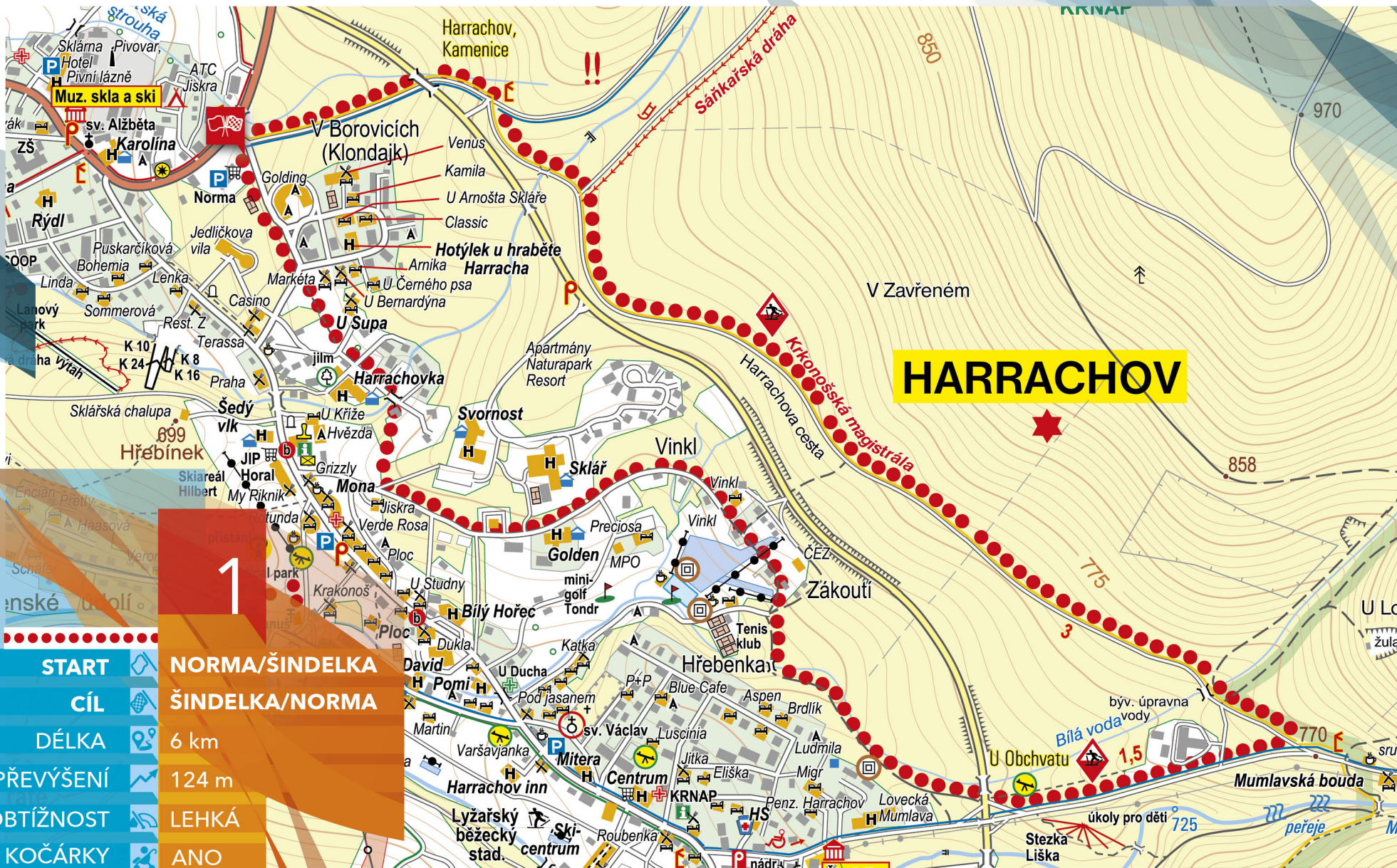
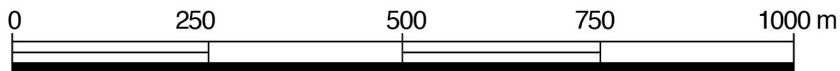
NAUČNÉ STEZKY

- 13 VČELÍ STEZKA
- 14 S LIŠKOU
K MUMLAVSKÉMU
VODOPÁDU
- 15 NAUČNÁ STEZKA
RYBÁRNA

DĚTSKÁ HŘIŠTĚ

- D1 POD BOBOVKOU
- D2 BOBOVKA
- D3 VLEK HILBERT
- D4 ANENSKÉ ÚDOLÍ – LD DELTA
- D5 PARČÍK U KOSŮ
- D6 HŘEBENKA
- D7 U LIŠČÍ STEZKY

HARRACHOV

1

START	📍	NORMA/ŠINDELKA
CÍL	📍	ŠINDELKA/NORMA
DÉLKA	📏	6 km
PŘEVÝŠENÍ	📈	124 m
OBTÍŽNOST	🏃	LEHKÁ
KOČÁRKY	🚲	ANO
VYUŽITÍ HARRABUSU	🚌	NE

1

VYCHÁZKA
VELKÝ
HARRACHOVSKÝ
OKRUH

HARRACHOVKA

Zemanský rod Harrachů pocházel z jižních Čech a jeho jméno je spojeno nejen s naším městem, ale stopy působení významného šlechtického rodu nacházíme na řadě dalších míst Čech, Moravy, Rakouska, ale i Itálie a Španělska. Z řady větví tohoto rodu byla nejvýznamnější rakouská, když původní jihočeská nedosáhla její významnosti. Byla povětšinou pouze vladyckou a krátce po dosažení hraběcího titulu Janem Jáchymem větev vymírá.

Potomci rodu působící na území Rakouska získávají na významnosti Leonhardem III., který v roce 1524 kupuje panství Rohrau nedaleko Vídně, a ten je v majetku rodu do současnosti.

Pozdější pokračovatel rodu Otto Bedřich získává nejprve panství Bruck an der Leitha a v roce 1632 od svého švagra Albrechta z Valdštejnu, vévody frýdlantského, panství Horní Branná a Lomnice. V roce 1701 jeho syn Ferdinand Bonaventura kupuje Jilemnici a na dvě a půl století ovlivňuje rod život regionu a také Harrachova. Tato jilemnická větev postupně přebírá většinu rodového majetku i v Rakousku.

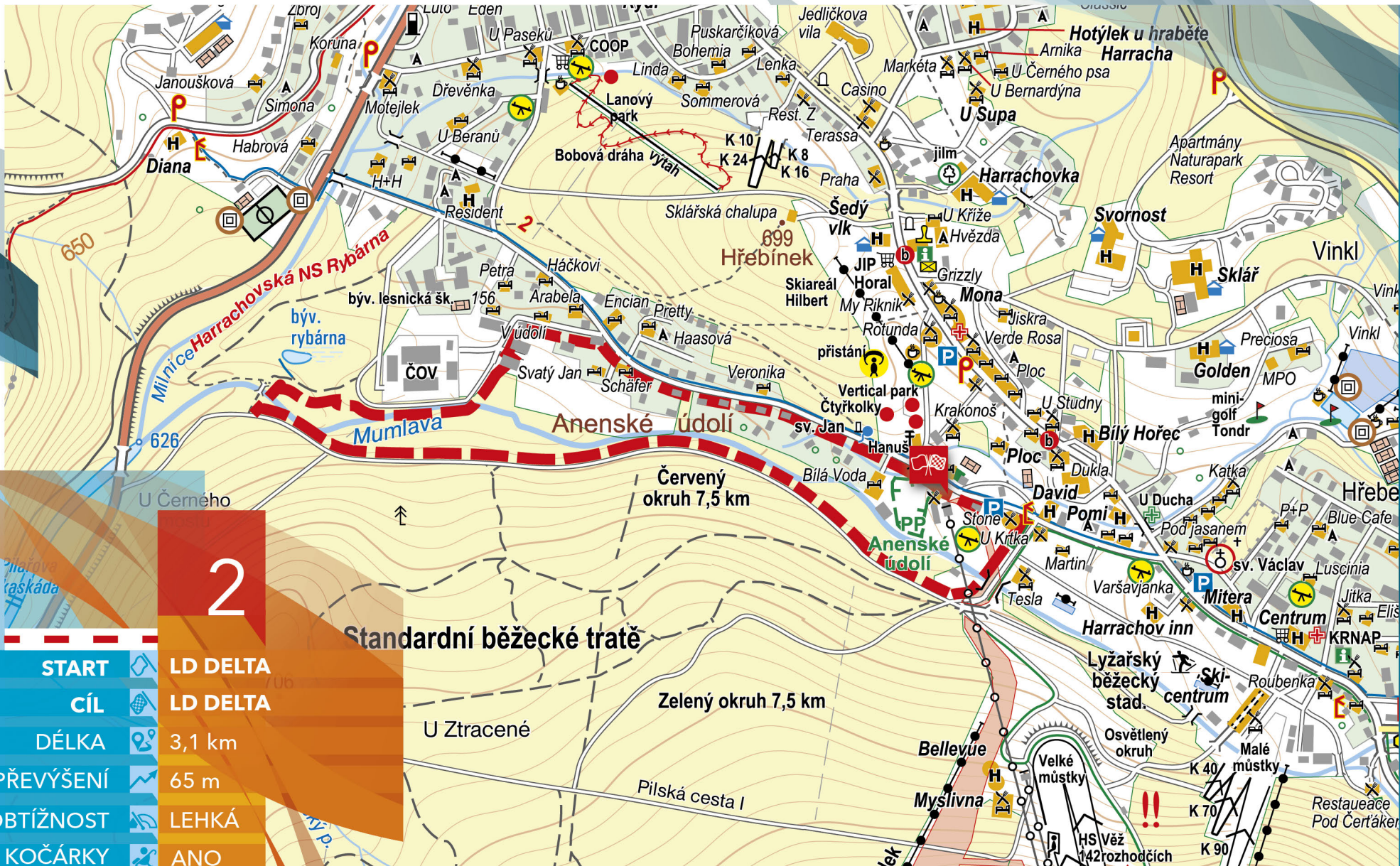
Z bohaté galerie významných hodnostářů rakouského císařství, diplomatů, důstojníků, ale také podnikatelů, novátorů a hybatelů společenského života zmiňme Jana Nepomuka. Spřízněn, díky manželce, se staročeským rodem Lobkowiczů získává důslednou českou výchovu a patří k největším obrozencům 19. století. Zastupuje Čechy v rakouském parlamentu a říšské radě a pro svoji činnost, kdy zakládá spolek Komenský a českou školu ve Vídni, je nazýván českým Honzou. Angažuje se v činnosti Hospodářského spolku východních Čech, je předsedou spolku organizujícího český mezinárodní obchod, ale také kupř. předsedá spolku včelařů. Podporuje jako kurátor Matici českou, konkrétně kupř. K. J. Erbena a časopis Živa, je aktivní podporovatel výstavby Národního divadla a předsedá společnosti pro založení muzea (nyní Národního). Zasloužil se o rozvoj průmyslu v našem regionu.

Působení rodu v Čechách ukončila 2. světová válka. Štěpánka, vdova po dalším harrachovském Janovi, který ve 2. světové válce jako řidič podlehl zranění 12. 5. 1945, byla odsunuta s nezletilým Ferdinandem a Johanou z rodového sídla zámku Hrádku u Nechanic bez majetku, přestože nebylo známo aktivní přihlášení rodiny k nacismu (na rozdíl od některých příbuzných). Ferdinand zahynul v roce 1961 při automobilové nehodě, dcera Johanna se vdává za Eberharda von Waldburg zu Zeil und Trauchburg. Štěpánka s dcerou a vnoučaty navštívila na počátku devadesátých let Harrachov a také s ohledem na rodinnou tragédii (hlavní větev vymřela po meči a s dalšími příbuznými není v ideální vztahu) vyslovila souhlas s tím, aby Harrachov použil hraběcí erb jako městský znak.

Přestože má okruh doporučená nástupní místa, na pohodlnou kočárkovou lze nastoupit kdekoliv. Vede po úbočí severních kopců Bílý vrch a Jakšín a využívá jak jinak než Harrachovu cestu, jejíž další směřování vede podél Mumlavy k Labské boudě a do Špindlerova Mlýna a která byla, vedle aktivit rakouského turistického spolku, první českou turistickou cestou Krkonoš.

Na trase poblíž radnice objevíte jednu zajímavost – rozcestník, repliku dřevořezby Helmuta Benny. Tento místní rodák (narodil se v nedalekém Leshím zátiší, č.p. 144) nebyl pouze autorem originálních rozcestníků v nedaleké Sklarskiej Porębie, ale patřil k významným sochařům německého meziválečného období. Věnoval se zejména výzdobám krematorií, sakrální tvorbě a také realizaci náhrobních kamenů.

0 250 500 750 1000 m

2

Standardní běžecké trať

START		LD DELTA
CÍL		LD DELTA
DÉLKA		3,1 km
PŘEVÝŠENÍ		65 m
OBTÍŽNOST		LEHKÁ
KOČÁRKY		ANO
VYUŽITÍ HARRABUSU		ANO k LD Delta

ANENSKÉ ÚDOLÍ

Dnešní trasa vás zavede k oběma břehům hlavního toku, který odvodňuje kotlinu mezi Krkonošemi a Jizerskými horami. Navštívíme střední pasáž toku Mumlavy a doporučujeme využít každé příležitosti, kdy se k řece cesta přiblíží, ke krátkému či delšímu zastavení. Dravý tok si to jistě zaslouží. Pramení na severovýchodním svahu Kotle ve výšce 1 360 m.n.m. a ústí ve výšce 570 m.n.m., na poměrně krátkém úseku má spád takřka osm set metrů.

Její krkonošské přítoky tvoří zejména Vosecký a Hraniční potok, Lubošská bystřina, Orlí ručej, Ryzí potok, Bílá voda a Kamenice. A mezi posledními dvěma jmenovanými se budeme pohybovat. Mumlava však sbírá i vody Jizerských hor, a to díky Milnici, která je jedinou řekou v regionu, jež pramení na území sousedního Polska. Tvoří také orografickou hranici mezi Jizerskými horami a Krkonošemi a tím dělí Harrachov na dvě nesporně velké části patřící jednak do Krkonoš a jednak do Jizerských hor.

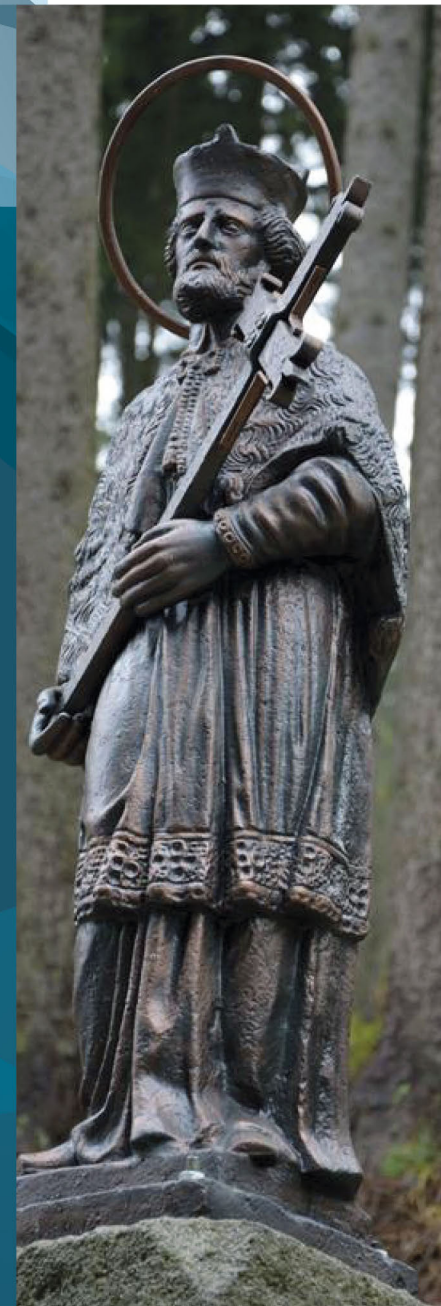
Mumlava vtéká u Mýta do Jizery a spojené vody protékají k jihu hluboce zaříznutým údolím, dlouho obtížně přístupným. Také zde můžeme nalézt obří hrnce a úsek je hojně využíván vodáky v jarním období.

První zastavení můžete věnovat lokalitě šafránu bělokvětetého Heufelova poblíž stanice lanovky. Na začátku jara tu rozkvétají tisíce bílých květů, které nejsou v přírodě Krkonoš původním druhem. Na lokalitu se pravděpodobně rozšířily ze zahrad v okolí. Původně pochází z Alp, kde je zastoupen hojně. Dalším místem, které láká k zastavení, je pramen sv. Jána s rekonstruovanou sochou sv. Jana Nepomuckého. Uranový průzkum v druhé polovině minulého století prokázal, že se jedná o pramen se zvýšenou radioaktivitou, mnozí považují vodu za léčivou a další jsou přesvědčeni, že čaj uvařený z této vody nemá konkurenci. A tak často u pramene zastihnete místní s nádobou na vodu...

Již v zapomnění zapadla tradice harrachovského i kořenovského lázeňství, které se nachází v blízkém sousedství. To zdejší má pouze krátkou historii násilně přerušenu 2. světovou válkou. Lázeňský dům byl vybudován v osmdesátých letech 19. století Fr. Schierem v Zákoutí a nabízel rašelinové koupele a zábaly. O renomé svědčí také to, že lázně navštěvovala řada významných osobností, kupř. rodina známého právního historika a syna básníka Jaromíra Čelakovského. V meziválečném období byly nabízeny uhličitě, jodové a jehličnaté koupele a návštěva byla doporučována na posílení srdeční činnosti s příznivým vlivem na tvorbu krve a léčení respiračních chorob.

Pokud vás nezláká naučná stezka Rybárna, se kterou se krátce spojíte, neměli byste vynechat jeden z chovných rybníčků, který dal stezce jméno a je další vzpomínkou na působení hraběcího rodu Harrachů. Soustava několika rybníčků byla vybudována v roce 1873 a každoročně bylo do horských toků vypouštěno na 150 000 ks pstruží násady a až 20 000 násady malých lipanů. Chovu ryb se ostatně věnovaly podrobné hospodářské instrukce harrachovského panství, které ukládaly potřebnou péči stavu toků a rybníků i chovu ryb.

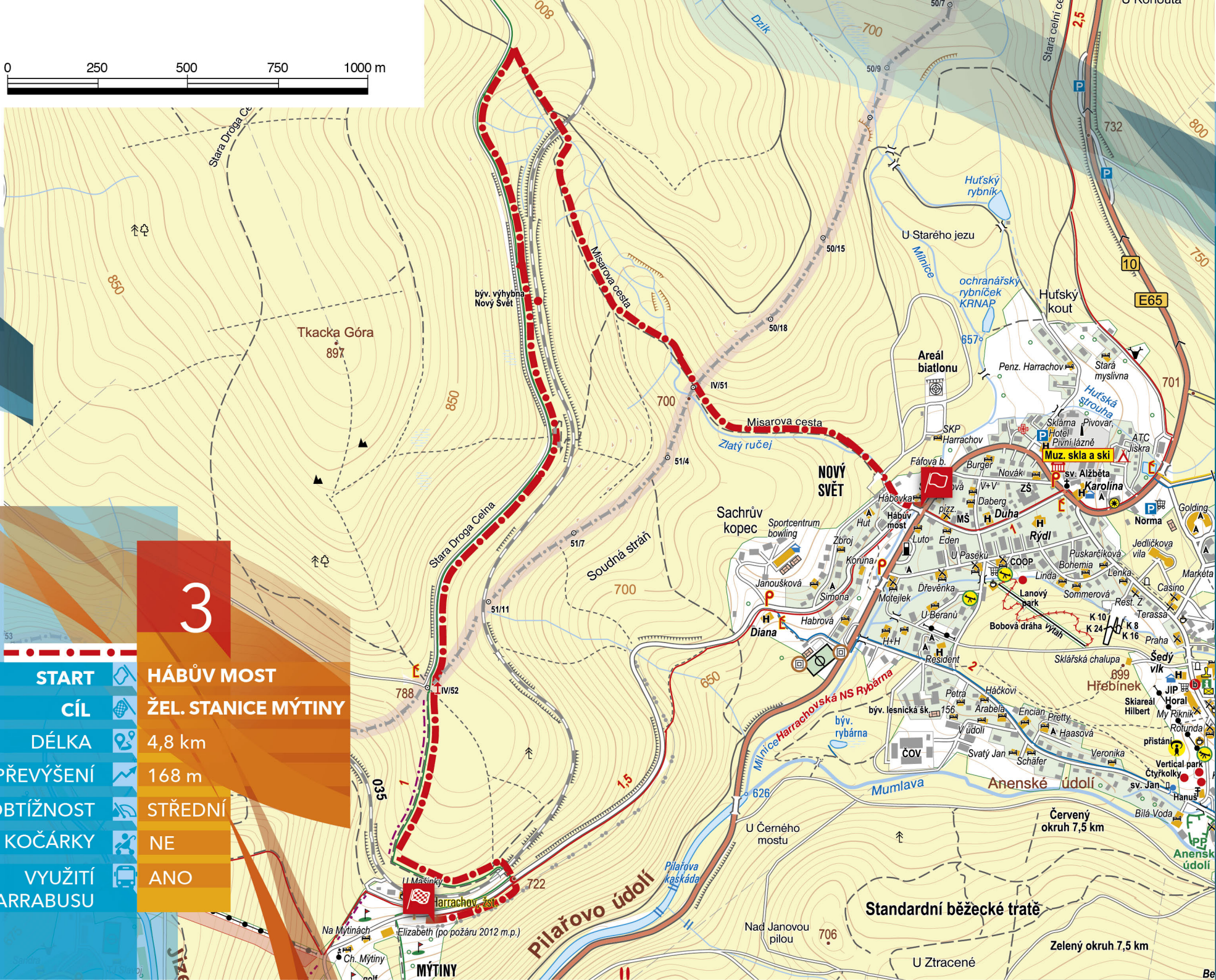
Trasa se pak vrací po druhé straně Mumlavy a zavede vás do míst, kde v zimním období zápolí běžci na lyžích na mezinárodně uznaných běžeckých stopách. Ostatně běžecké lyžování bylo disciplínou, které se od počátku 20. století věnovali závodníci obou prvních lyžařských klubů v Harrachově, německého HDW a českého LTBK.

3

START		HÁBŮV MOST
CÍL		ŽEL. STANICE MÝTINY
DÉLKA		4,8 km
PŘEVÝŠENÍ		168 m
OBTÍŽNOST		STŘEDNÍ
KOČÁRKY		NE
VYUŽITÍ HARRABUSU		ANO

NÁVŠTĚVA JIZERSKÝCH HOR

Železné dráze nelze upřít rozhodující význam při rozvoji hospodářství 19. století, tehdy se stalo souměstí Liberec-Jablonec nejvýznamnější průmyslovou oblastí Rakousko-Uherska. Dokladem toho jsou honosné čtvrti obou měst, které nechybí v žádném almanachu architektury. Rostoucí potřeby energií, ale i rozvinutí obchodu především s textilní, sklářskou a bižutérní produkcí stálo u záměru propojení s dolnoslezskou uhelnou pánví železnicí, ze slezské strany již před 2. světovou válkou elektrifikovanou.

Záměr z poloviny 19. století prodloužit martinicko-rokytnickou dráhu podporovaný spolkem v čele s hrabětem Harrachem postrádal právě ten rozhodující motiv, proč se k hranici začala železná dráha blížit dříve od Liberce. Původně měla již trasa od Pardubic do Liberce vést přes Jablonec, avšak nakonec ústřední ředitelství rakouských drah prosadilo trasu přes Turnov. Podnikatelé v čele s textilním baronem Liebigem a sklářským magnátem Riedlem, kteří měli na jižním podhůří Jizerských hor značné ekonomické aktivity, se ale opět s aktivní podporou hraběte Harracha nevzdávali. Získali licenci na její odbočku, která se v roce 1887 začala do Jablonce stavět. Již v příštím roce tam přijel první vlak, v roce 1884 byl připojen Tanvald, v roce 1892 Kořenov, v téže roce byla trať propojena přes Jizeru s německou dráhou. Harrach nepřestával věřit v propojení trati s Rokytnicí a tento záměr společnost realizující soukromou trať od Liberce dlouho také sledovala.

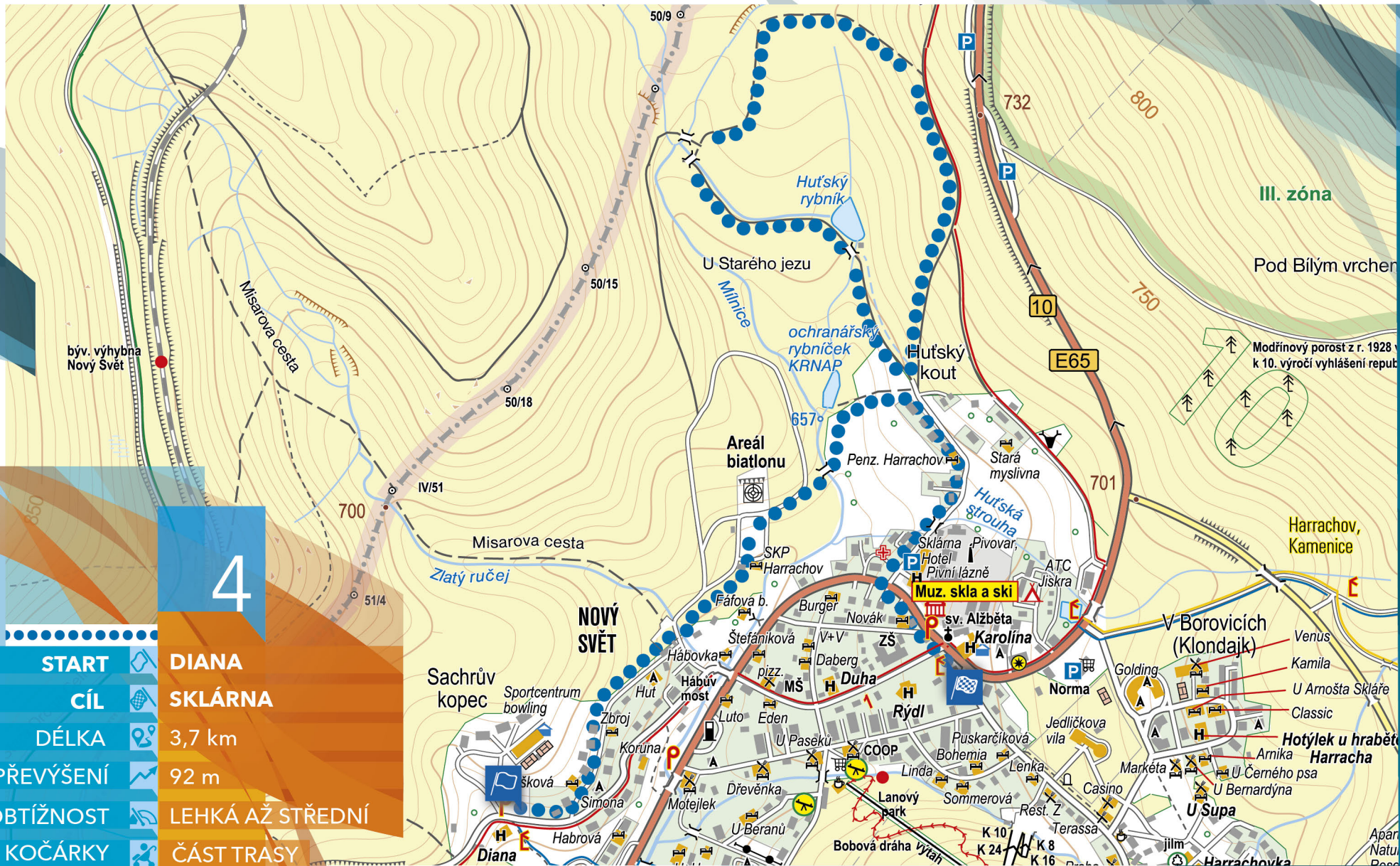
Terénní podmínky úseku Tanvald - Kořenov vyžadovaly zásadní technické řešení. Snaha přivést trať co nejbliže továrnám zmíněných podnikatelů a překonat i výškové poměry přiměla projektanty zvolit technologii vycházející ze systému Abtovy ozubnicové dráhy. Stavba se snažila minimalizovat využití tunelů, největší překážkou byl takřka kilometrový polubenský, v tvrdé žule ražený dvacet čtyři hodin denně celkem 860 dnů.

Trať se brzy stala nejfrekventovanější českou lokálkou. Vlaky s českou průmyslovou produkcí se míjely s vagony plnými slezského hnědého uhlí. Svůj prostor si však mezi nimi vybojovaly osobní vlaky přivázející do krkonošských center Harrachov a Szklarska Poręba/Piechowice turisty a lázeňské hosty.

Trať na české straně, kde Abtova ozubnicová dráha překonává stoupání až 57 promile, bylo nutné k provozu využít speciálních lokomotiv z florisdorfské lokomotivky firmy Demler a po 2. světové válce dalších strojů rakouské provenience.

Dnešní trasa vás také vede místy čilého přeshraničního ruchu. Ať již na druhé straně hor bylo pruské či německé území, Polsko nevyjímá, občané obou stran hranic vždy využívali rozdílností v nabídce zboží i jejich ceny k provozování pašeráckého řemesla.

4

START		DIANA
CÍL		SKLÁRNA
DÉLKA		3,7 km
PŘEVÝŠENÍ		92 m
OBTÍŽNOST		LEHKÁ AŽ STŘEDNÍ
KOČÁRKY		ČÁST TRASY
VYUŽITÍ HARRABUSU		ANO

III. zóna
Pod Bílým vrchem
Modřínový porost z r. 1928 v k 10. výročí vyhlášení repub

Harrachov, Kamenice
V Borovicích (Klondajk)
Venus
Kamila
U Arnošta Skláře
Classic
Hotýlek u hraběte Harracha
Arnika
U Černého psa
U Bernardýna
U Supa
Harrachovka

K HUŤSKÉMU RYBNÍKU

Sklářství patří neopominutelně do historie Krkonoš a Jizerských hor. Již ve 14. století existovala sklárna v nedalekých Sklenařicích a v roce 1366 je připomínána sklárna v dnes polské Szklarskiej Porębie, obě pravděpodobně benátské tradice. Doložen je příchod další vlny příslušníků skelmistrovských rodů z nedalekého Saska v 16. století.

Výroba skla je podmíněna dostupností základní suroviny – dřeva, ale také vody. A právě proto malé rodinné sklárny za touto surovinou postupovaly podél toků výše do hor, vždy, když se vytěžily porosty v bezprostředním okolí. Pravděpodobně sklářský rod Schürerů (psáno též Schierů) podnikající v Rokytnici přešel přes Studenov jedinou, tehdy využívanou, stezkou přes horský hřeben do údolí Mumlavy, kde v druhé polovině 17. století založil sklárnu v Rýžovišti poblíž stávající lanovky na Čertovu horu.

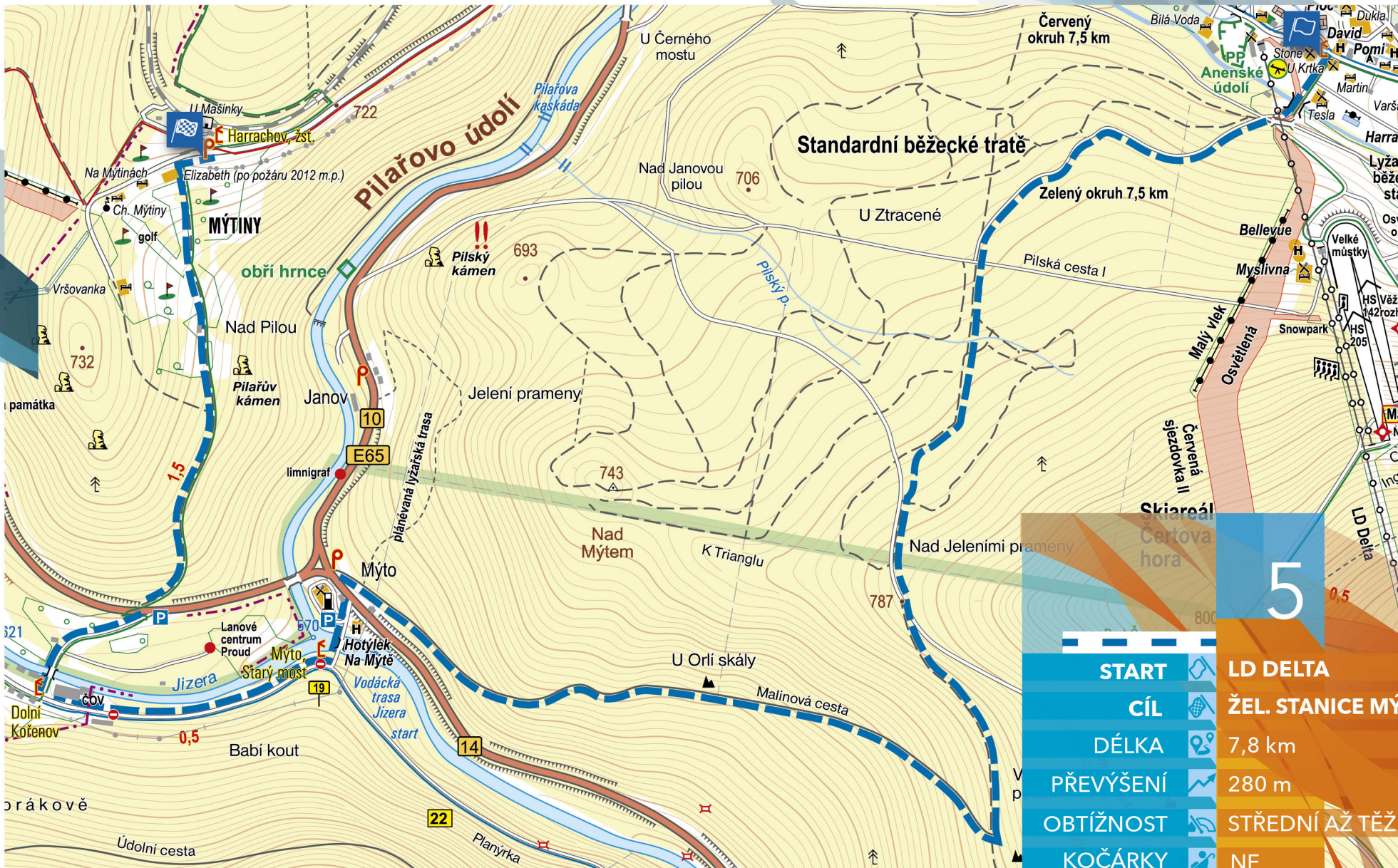

A opět vyčerpané zásoby dřeva v okolí přinutily sklářské mistry k hledání nového vhodného místa k dalšímu podnikání. To našli v lokalitě tehdy nazvané Nový les na místě, kde dnes své výrobky vyrábí nejdéle fungující sklárna v Čechách. Dnešní název osady pravděpodobně vznikl přesmyčkou v místním německém dialektu (Neu Wald – Nový les / Neu Welt – Nový Svět).

Nastoupit můžete na trasu třeba od Hábova mostu, ale doporučujeme zvolit jako nástupní místo penzion Diana na Sachrově kopci. Právě odtud se vám nabízí nejkrásnější pohledy na vrcholy hor v okolí harrachovské kotliny a při dobré viditelnosti lze dohlédnout až na Labskou louku. Dále se vydáváme do areálu biatlonové střelnice, asphaltové kolečko však brzy opouštíme a po překřížení Milnice po provizorním mostku se dostáváme po úzké pěšině k jednomu z původních pstružích rybníčků nedávno obnoveného pracovníky KRNP. A dál do mírného kopce k náhonu, který pohání transmisí oživující sklářské stroje zmíněné sklárny.

Pohodlná lesní cesta podél náhonu nás vede hlouběji do lesa a brzy se dostáváme k cíli putování, k tajemnému Huťskému rybníku. Býval také označován jako Černý a nejednou byl využit nešťastníkem, který již nenacházel důvod k dalšímu životu. Rybník míjíme a pokračujeme dál podél náhonu až k státní hranici, kde tok Milnice opouští území České republiky. Zde se trasa prudce stáčí a za pozvolného stoupání se vrací zpět. K tomu využíváme Staré celní cesty, spojené s historií sklářství po obou stranách hor. Právě po ní probíhal také obchod mezi naší zemí a Slezskem. Po ní bychom se dostali také k dalším, dnes již zaniklým, sklárnám v Karlstalu (Orle) a zmíněné Szklarskiej Porębie.

Stará celní cesta spolu s cestou podél náhonu je ideální také pro procházku s kočárkem a přivede nás zpět do centra městské části Nový Svět. Ale nejprve v Huťském koutu míjíme vpravo na louce dům č.p. 87, kde se v roce 1800 narodil nejvýznamnější český rytec skla 19. století Dominik Biemann. Daleko více se o historii, úspěších novosvětské sklárny i její stávající produkci dozvíte v muzeu, u kterého dnešní toulka končí. Návštěvu si zaslouží sousední kaplička sv. Alžběty se skleněným zvonem.

5

START		LD DELTA
CÍL		ŽEL. STANICE MÝTINY
DÉLKA		7,8 km
PŘEVÝŠENÍ		280 m
OBTÍŽNOST		STŘEDNÍ AŽ TĚŽKÁ
KOČÁRKY		NE
VYUŽITÍ HARRABUSU		ANO k LD Delta

5

VYCHÁZKA

K ZEMSKÉ HRANICI

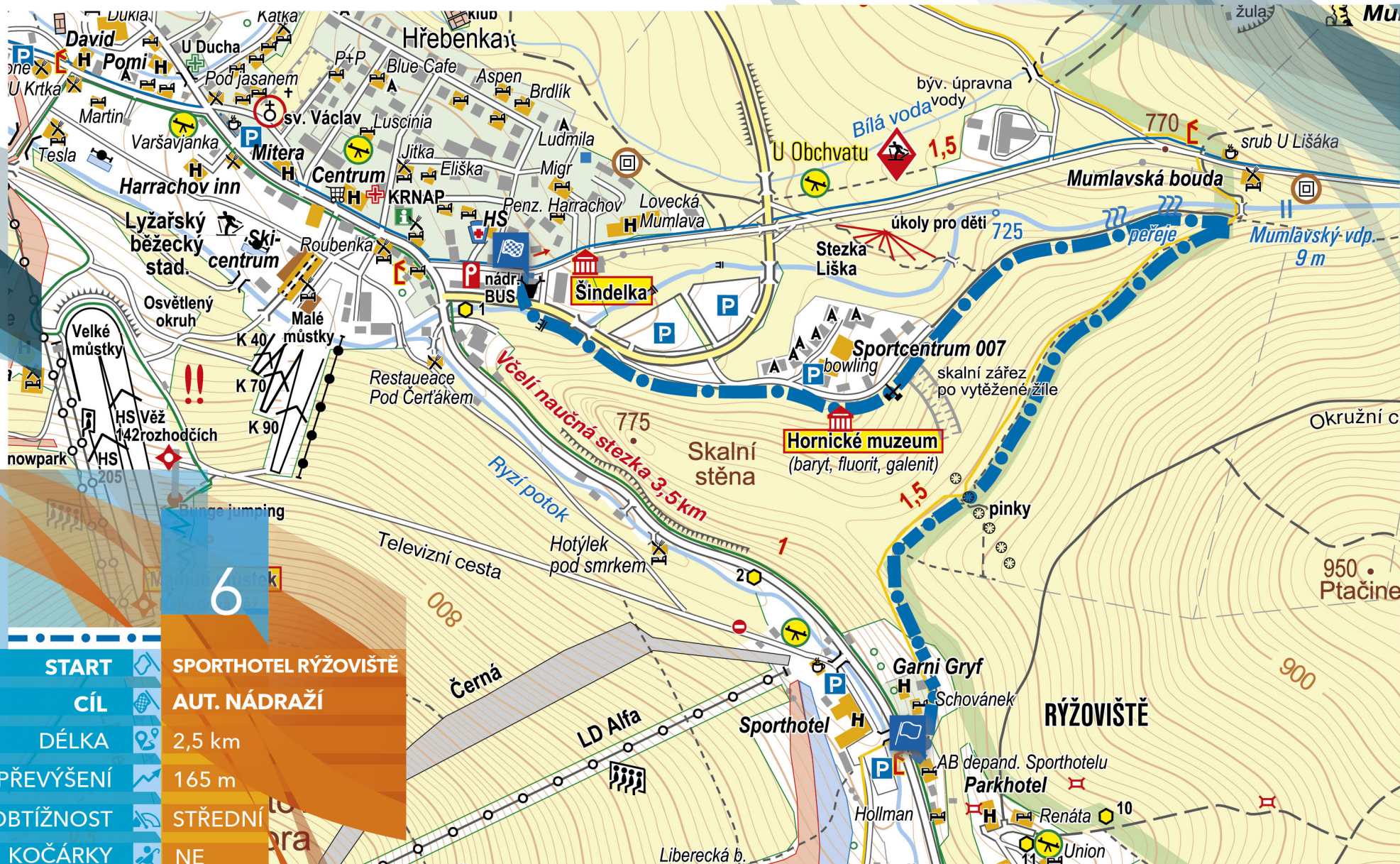
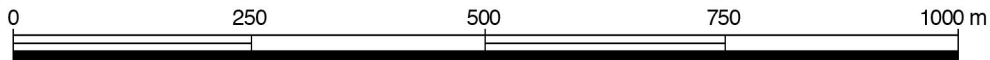
Krkonoše byly sice rozděleny mezi šlechtu českými králi již dříve, dlouho však neměly přesné hranice vytyčeny. Teprve když si potencionální majitelé začali uvědomovat význam bohatství lesů, ať již dřeva nebo zvěře, docházelo k vytyčování hranic a tím i sporům. Ty byly významné jak v oblasti nedaleké Jizerky, tak i mezi prameny Jizery a Labe.

Bliže k vrcholovým partiím bylo slezské panství Schaffgotschů, kteří si dělali právo na území sahající hluboko do stávajícího intravilánu Harrachova. Činili si nárok na území severně od Bílého Labe, přes Medvědí, ale právě také severně od Mumlavy a Jizery. Majitelé jižního podhůří hor se odkazovali na spis „O mezích, hranicích, soudu a rozepři mezní i příslušenství jich v Království Českém“, vydaný v roce 1600 místosudím království Jakubem Menšíkem z Menštejna, který umístil hranice na hřebeny. Nelze přitom zapomenout, že mezi léty 1269 až 1742 byly obě strany hor součástí Českého království.

Hranice panství vždy respektovaly hranice církevních diecezí, proto k potvrzení nároků šlechty z jihu hor došlo v roce 1684 při vysvěcení pramene Labe královéhradeckým biskupem. To však bylo pouze potvrzením, ale teprve v roce 1710 pod gescí královského zmocněnce hraběta Salma došlo k upřesnění hranic. Harrachové získali sice Čertovu louku severně od Špindlerova Mlýna, ale byli nuceni přenechat Schaffgotschům jizersko-horský výběžek mezi Jizerou a Milnicí. Dle ústního podání se o posun hranice do poloviny úbočí Tkacka Gory a tím odsunutí od toku Milnice zasloužil hraběcí hajný Sacher. Schaffgotschům se však podařilo Sachra zajmout a uvěznit na nedalekém Chojniku na druhé straně hor. Rodina mu však propašovala do vězení provaz a pilník. Provaz byl však krátký a při pádu si Sacher zlomil nohu, přesto se za pomoci přátel dostal zpět na panství Harrachů. Hrabě mu slíbil do vlastnictví, v domnění, že se zlomenou nohou se jen obtížně pohybuje, území, které obejde za hodinu. Synové mu však pomohli a Sachrové obešli a získali celou stávající Soudní stráň...

Harrachov však, díky i takto upravené hranici, neměl možnost na svém území získat přístup k železnici. Zastávka označovaná jako Harrachsdorf-Neuwelt byla na německém, později polském území a k návštěvě byla nutná propustka. Nejbližší zastávkou tak dlouho byl sousední Kořenov. Teprve po 2. světové válce došlo ke směně území s Polskem a Harrachov získal prostor Mýtín a vlastní železniční zastávku. A také definitivně zemskou hranici, ke které se dnes stále blížíte.

START		SPORHOTEL RÝŽOVIŠTĚ
CÍL		AUT. NÁDRAŽÍ
DÉLKA		2,5 km
PŘEVÝŠENÍ		165 m
OBTÍŽNOST		STŘEDNÍ
KOČÁRKY		NE
VYUŽITÍ HARRABUSU		ANO

6

VYCHÁZKA

HORNICKÁ TRASA

Byli to právě hledači drahokamů a drahých kovů, kteří se vedle sběračů léčivých bylin vydávali nejlouběji do pohraničních hor. A nejen oni. Dnes se dostanete také k Mumlavě, kde byl nalezen meč uložený ve sbírkách vrchlabského muzea. Je datován z doby husitství. To je však souvislost se středověkou přeshraniční obchodní stezkou, a nikoliv hornictvím.

Ještě než se přiblížíme k Mumlavě, míjíme místa, kde v reakci na tzv. německý můstek s nájezdovou věží, který na sousední Čertově hoře postavil v roce 1921 hotelier Erlebach, otevřeli Češi na počest pražského kongresu mezinárodní lyžařské federace nový Kongresový můstek. Můstek nejen přivítal řadu zahraničních závodníků, ale v několika dnech na dvacet tisíc diváků, kteří přijížděli především vlakem do Kořenova a dále koňskými povozy do místa závodů. Akce měla velký mezinárodní úspěch a byla i jedním z posledních podnětů k pořádání mistrovství světa v klasickém lyžování ve dvacátých letech minulého století.

Zájemci o problematiku hornictví mohou využít, pokud se vrátíte po levém břehu Mumlavy, hornického muzea, které vás přivítá u vstupu do Harrachova. Jen kousek dál, poblíž autobusového nádraží, pak můžete dnešní putování zakončit v expozici krkonošské přírody v jedné z nejstarších budov obce, v Šindelce z konce 17. století. Právě zde sedm osadníků založilo osadu u soutoku Mumlavy a Ryzího potoka nazvanou Dörfel (Vesnička), což dokládá listina o dalším prominutí daní vrchnosti uložená v muzeu v Mnichově. Lokalita se stala prvním trvale osídleným místem v údolí Mumlavy.

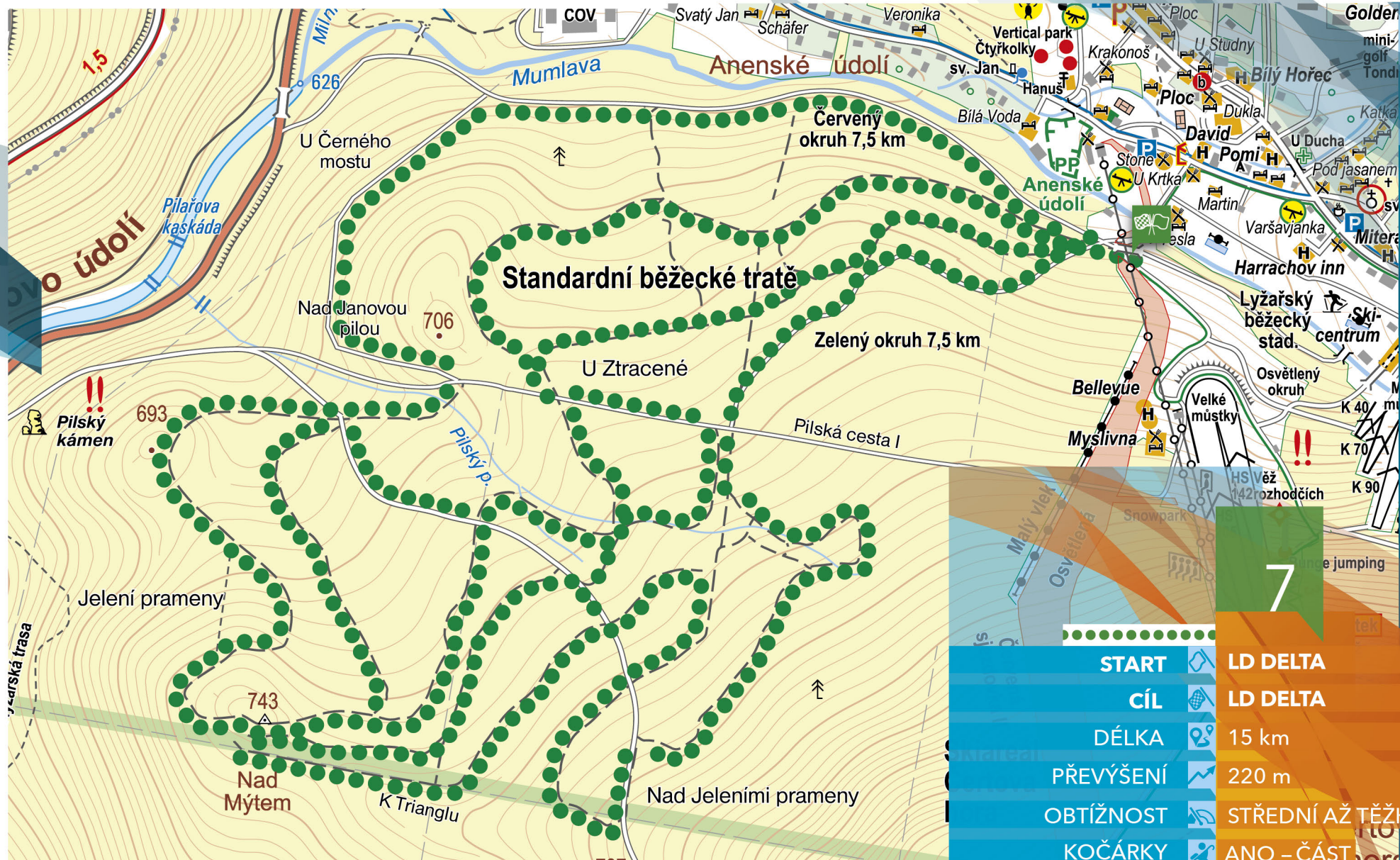
Dnešní toulka začíná v lokalitě Rýžoviště. Český název je odvozen od původního německého Seifenbach, oba svědčí o rýžování a hlásí se k němu v tradici i český název Ryzího potoka. Je proto dost pravděpodobné, že se ve vodoteči pokoušeli naši předci hledat zlato či stříbro.

Modře značená cesta nás vede na vrchol Ptačince, kde již v 18. století bylo objeveno ložisko galenitu – leštěnce olovnatého, který příměs stříbra obsahuje. Cestu provází pozůstatky důlního díla, kterými jsou propady v místech větracích šachet. Při hlubinných pokusech po roce 1850 získávali horníci vedle stříbrného galenitu také baryt – využitelný na vsádku do pecí a fluorit, zdroj fluoru. Ale praktického využití se dočkali až po dalším rozvoji chemického průmyslu.

A tak i když v roce 1901 bylo ložisko zkoumáno a hraběti Harrachovi byla potvrzena jeho bonita, dlouho byl těžený materiál používán pouze na výstavbu a opravy cest. Teprve po 2. světové válce byla těžba rozvinuta a nejvydatnější žíly Oldřich a Křemenný val jsou dlouhé až jeden kilometr a dosahují hloubky až 800 m.

0 250 500 750 1000 m

7

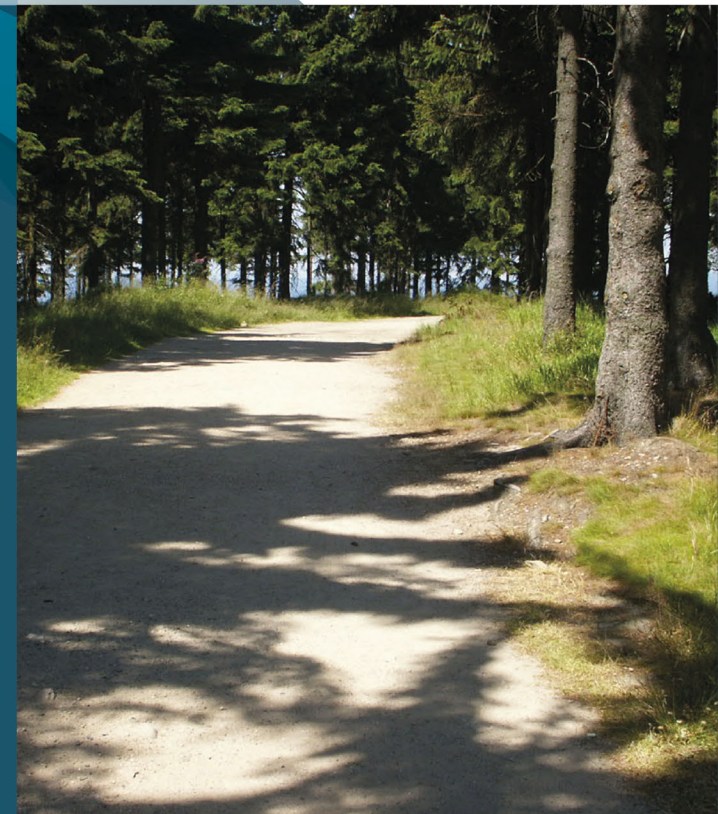
START		LD DELTA
CÍL		LD DELTA
DÉLKA		15 km
PŘEVÝŠENÍ		220 m
OBTÍŽNOST		STŘEDNÍ AŽ TĚŽKÁ
KOČÁRKY		ANO - ČÁST
VYUŽITÍ HARRABUSU		NE

STANDARDNÍ BĚŽECKÉ TRATĚ

Tentokrát vstupujeme do království nejstarší disciplíny lyžování, které je synonymem Harrachova. A opět na počátku musíme zmínit jméno Jana Harracha, který byl vedle pražského lyžníka Josefa Rösslera-Ořovského a štěpanického učitele Jana Buchara tím, kdo se zasloužil o vznik českého lyžování. Na rozdíl od později jmenovaných bylo jeho přednostním zájmem využití „zahnutých prkének“ pro pohyb lesnického personálu po zasněžených horách.

Není proto ani divu, že první krkonošský klub vznikl v hraběcím sídle v Jilemnici a organizované lyžování se postupně dostávalo výše do hor, aby okolo roku 1908 v našem městě založili svůj klub němečtí a také čeští lyžníci. To již byl Harrachov místem, kde byly pořádány četné závody nebo jím procházely tratě závodů celostátního měřítka, objevují se i první pokusy odvážlivců na sněhových můstcích.

Běžecké lyžování a organizované lyžování vůbec tak bylo stejně jako běžný život v Harrachově provázáno soupeřením obou národností, z nichž ta německá přes veškeré úsilí Národní jednoty severočeské (NJS) i hrabat z Harrachu byla dlouho majoritní. Setkávaly se zejména při místních závodech, ale soupeřily odděleně při celostátních přeborech. Co se sportovišť týká, je to nejzřejmější při výstavbě můstků s umělou konstrukcí nájezdu či dopadu, kdy na pozemku na Čertově hoře věnovaném hraběnkou Karolínou z Harrachu první můstek staví německý hotelier Erlebach – otevřen je závodem v lednu 1920. Čeští sportovci reagují za podpory státu, na pozemku státních lesů staví můstek, který byl otevřen závody konanými u příležitosti pražského kongresu FIS v únoru 1923.

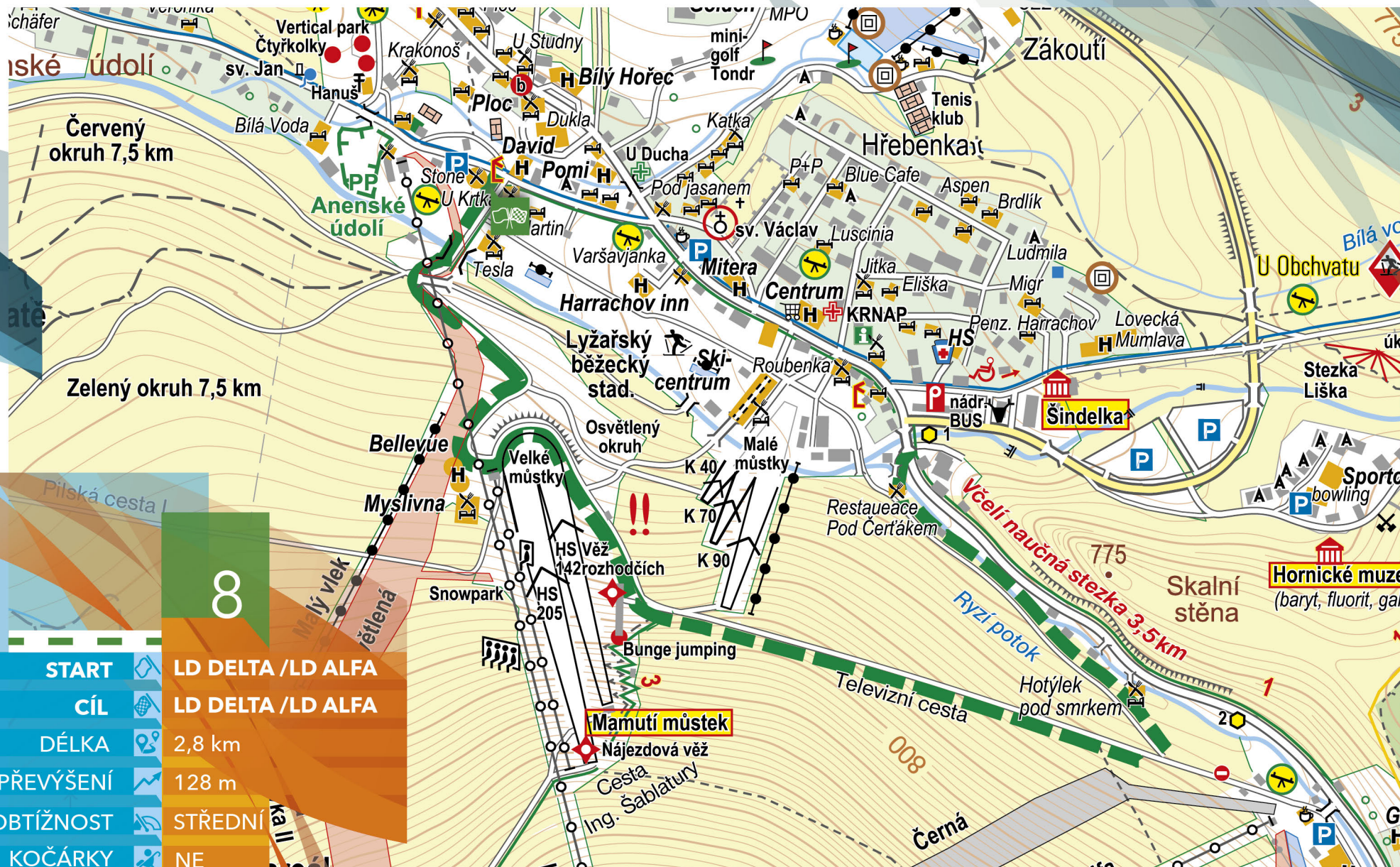

České lyžování a český spolkový život v Sudetech se neobešel bez podpory z vnitrozemí. V naší obci to byla především Národní jednotka severočeská, Skiklub Himalaja z Mladé Boleslavi a zmíněný Jan Buchar. Účastnili se založení místního spolku NJS, který v roce 1905 pořádal v obci první český ples. Buchar pak na četných besedách získával prostředky na činnost Sářkařského a turistického kroužku při NJS, a není proto divu, že nově založený lyžařský klub přijal jeho jméno do názvu – Lyžařsko-turistický Bucharův klub.

Ale vraťme se k běžeckému lyžování. To dlouho nedisponovalo stabilními lyžařskými tratěmi. První závody byly často organizovány tak, že bylo určeno místo obrátky, kupř. nedaleká Jizerka, při cestě tam se střídali závodníci v „prošlapávání“ stopy a závodilo se až při cestě zpět. A pak společně Češi i Němci skončili na vydatné polévce u „Erlebachů“...

Až teprve idea setkání nejlepších lyžařů při mistrovství světa v klasickém lyžování po úspěšném MS v letech na lyžích na počátku osmdesátých let dala vzniknout dvěma okruhům běžeckých stop, které splňují náročná kritéria a získaly homologaci lyžařské federace FIS. A tak i když se dosavadní pokusy získat MS v klasickém lyžování odrazily pouze v jeho juniorské variantě v roce 1993, naděje, že stejně jako v roce 1923 v Harrachově přivítáme špičku klasického lyžování, žije.

0 250 500 750 1000 m

8

START	LD DELTA /LD ALFA
CÍL	LD DELTA /LD ALFA
DÉLKA	2,8 km
PŘEVÝŠENÍ	128 m
OBTÍŽNOST	STŘEDNÍ
KOČÁRKY	NE
VYUŽITÍ HARRABUSU	ANO k LD Alfa

K MŮSTKŮM

Miloslav Bělonožník, český předseda komise pro výstavbu můstků Mezinárodní lyžařské federace FIS, doporučil výstavbu v pořadí šestého můstku v letech na lyžích (po Planici – SLO, Kulmu – AUT, Oberstdorfu – GER, Vikersundu – NOR a Ironwoodu – USA) a současně navrhl, aby byl postaven v tehdejších „lidově-demokratických“ státech. Zástupci těchto zemí u příležitosti MS 1970 v Tatrách postupně vyloučili ostatní kandidáty a na doporučení zástupce NDR rozhodli o výstavbě v centru, tj. v Československu.

Volba padla nejprve právě na Tatry, ale brzy je vystřídal Špindlerův mlýn a jeho Stoh. Zásadní připomínky měla odborná lesnická scéna, ani do rodící se koncepce střediska alpského lyžování se záměr příliš nehodil. Snad právě proto nenalezla myšlenka ani odpovídajícího garanta. To bylo v systému jednotného socialistického plánování nutnou podmínkou zdaru. Na urgenci FIS zástupci svazu lyžařů Miloslav Bělonožník a Ing. Luděk Šablatura reagovali návštěvou tehdejšího okresního národního výboru, v jeho místopředsedovi Havlíčkovi našli potřebného lokálního patriota.

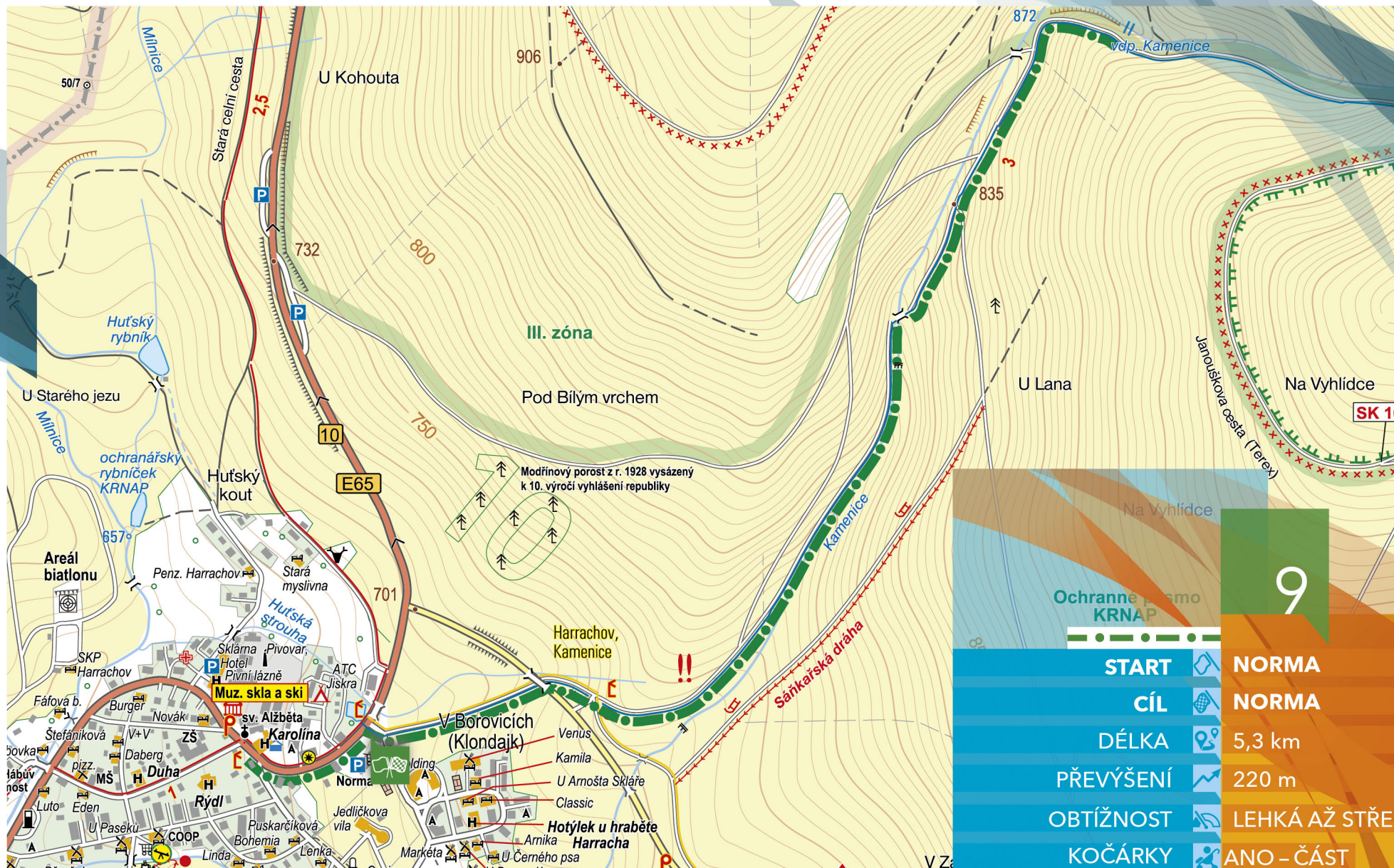
První návrh směřoval do tzv. „Rokle“ Šeré strouhy na úbočí Plešivce. Tato lokalita neobstála při posuzování dostupnosti. Obdobně byla zamítnuta lokalita u Lesního zátiší. Jako další lokalita se nabízela černá sjezdovka v Rýžovišti – zde pak prostor dojezdu neumožňoval potřebné zázemí. Z hlediska územně-plánovací rajonizace, která tehdy určovala přístupy zpracování územních plánů, byla doporučena realizace poblíž stávajících středních můstků s tím, že areál sportovišť byl napříště vymezen mezi modrou sjezdovkou a Jeleními prameny jako místem rozvoje běžeckých stop.

Přípravu realizace zajistil specializovaný závod ČO ČSTV (česká organizace Československého svazu tělesné výchovy) a tým do hry vstoupila další osoba v podobě ved. střediska Ing. Miloše Balabána. Projekt vypracoval Stavoprojekt Liberec, křivku můstku navrhl na základě tehdejších poznatků švýcarský odborník za pomoci výpočetní techniky. Prudký vývoj používané výstroje i techniky skoku však zvolený profil nepotvrdil a hned do kolébky vložil „leteckému“ můstku zásadní problém. K dosažení rekordních vzdáleností bylo nutné dosahovat neúměrně rychlosti nájezdu a to znamenalo dosahování příliš velké výšky letu. S nástrahami výstavby se pod vedením ACHP Lomnice nad Popelkou vypořádal zejména Ingstav Brno při zemních pracích. Zcela unikátní řešení kupř. znamenalo vyzdvižení nájezdové věže, mnohamilionovou investici výstavby nutné komunikace pro příjezd největšího dostupného jeřábu nahradil neotřelý nápad „cukrovarnického“ odborníka z Hutních montáží Mičky na využití dvou příhradových nosníků a vrátků za řádově nižší náklady. Neobvyklé použití lesnického lanového systému pro dopravu materiálu realizoval místní technický všeučel Pohla.

To a mnohé jiné včetně úsilí mnoha lyžařských nadšenců umožnilo v roce 1980 uspořádat první Týden letů na lyžích. Přes problémy s nutnou úpravou profilu a také s větrem, kterému přestal překážet díky emisím ustupující les, se stal můstek K 180 harrachovskou dominantou a místem řady dalších vrcholných akcí.

Můstek po úpravách a za využití protivětrných sítí a moderního osvětlení umožňuje bezpečné skoky a je sportovištěm, které u nás nemá srovnání, a světové poháry a mistrovství světa jsou zde častěji než třeba v Čechách hokejové.

9

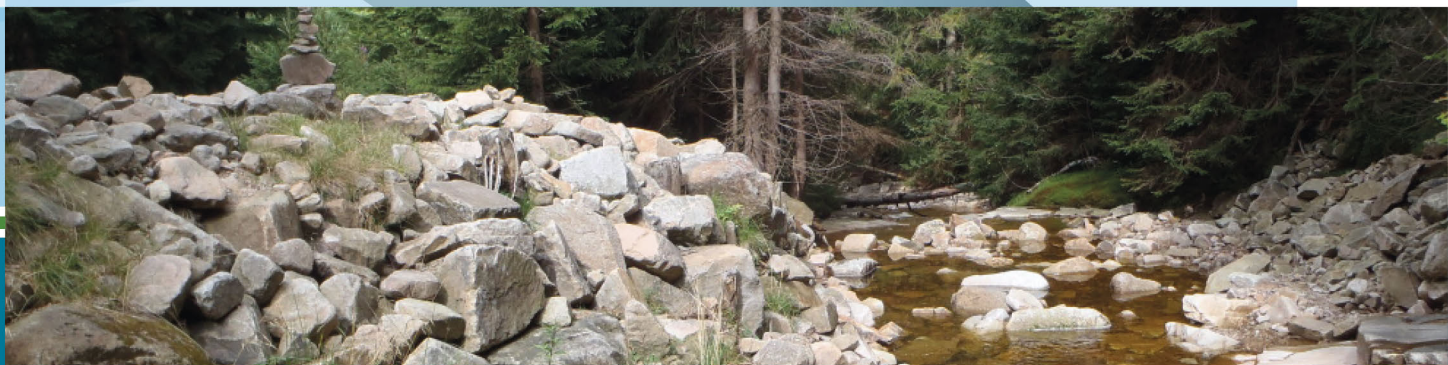
Ochranné pásmo
KRNAP

START		NORMA
CÍL		NORMA
DÉLKA		5,3 km
PŘEVÝŠENÍ		220 m
OBTÍŽNOST		LEHKÁ AŽ STŘEDNÍ
KOČÁRKY		ANO - ČÁST
VYUŽITÍ HARRABUSU		NE

K DESKOVÉMU VODOPÁDU

Dnešní trasa vás zavede nejhluběji do krkonošských lesů, a navíc je poznávací část spojena s ukázkami věčného boje s dravou silou horských potoků, ručejů a bystřin, jakou je tok Kamenice, který doprovází celou dnešní vycházku. Přestože trasa vede lesem, který ani zdaleka není jednotvárný a vedle převládajícího smrku podél vodního toku objevíte i některé listnáče, je dnešní podoba lesa vzdálena onomu původnímu, lidskou činností nedotčeného.

Tehdy smrk nebyl až do nadmořské výše 1 000 m.n.m. převládajícím, ale převládal zde buk lesní s vmíšeným javorem klenem, jasanem ztepilým a jilmem. Své místo zaujímal rovněž nyní vzácná jedle bělokora, především na severní straně hor nechýběl tis červený. Poněkud níže na skalnatých ostrozích nad řekami rostla borovice lesní.

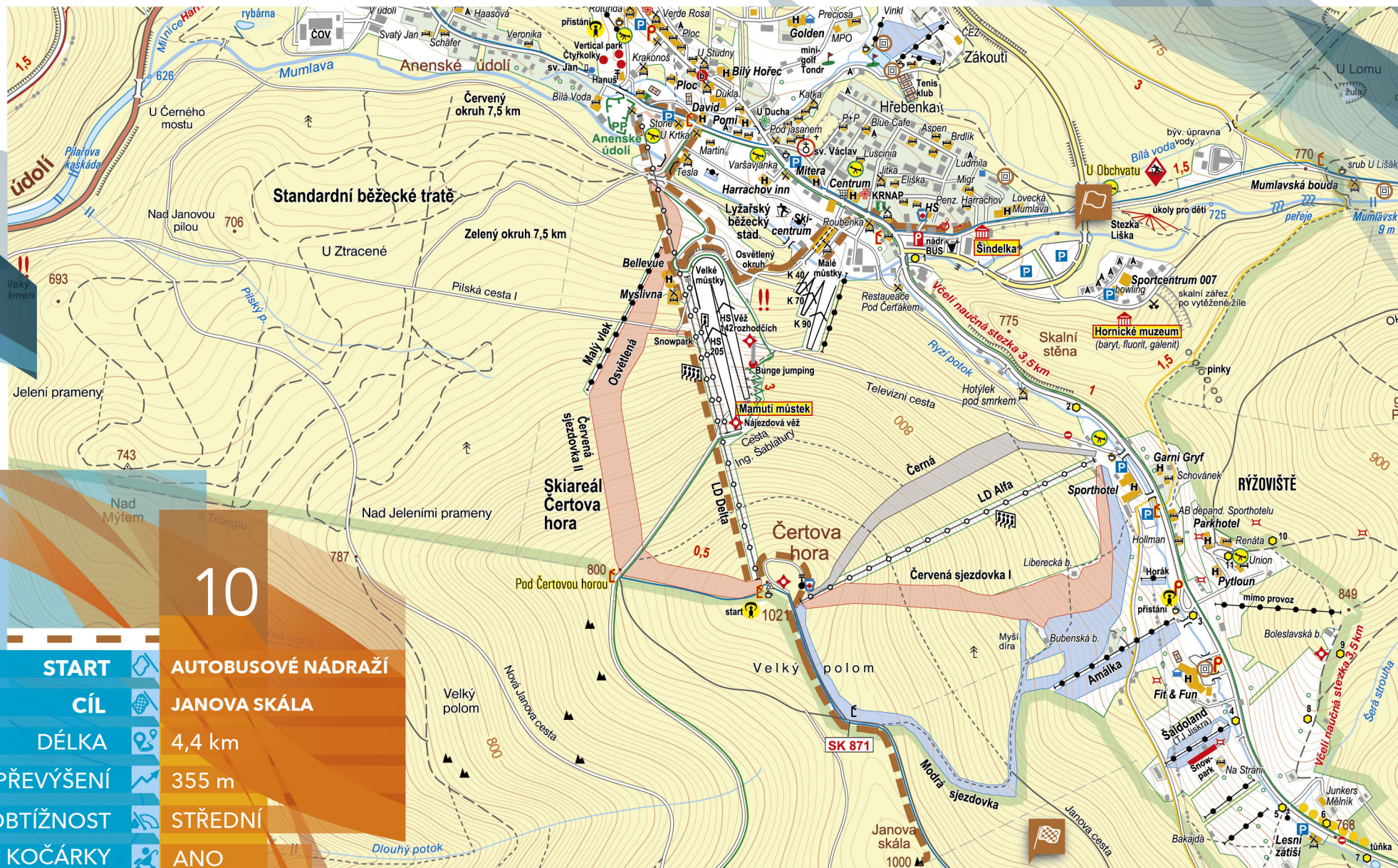
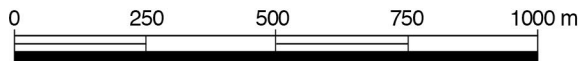

Na rozdíl od dnes polské strany hor kolonizace začala v našem regionu později, a dokonce později než ve východní části Krkonoš. Přestože již ve 13. století čeští králové postupně rozdělávali území za odměnu věrné šlechtě, teprve ekonomické zájmy zapříčinily zásahy do lesních porostů. Byla to těžba rud v Obřím dole a okolí a zejména pak enormní potřeba dřeva, kterou vyvolal rozvoj kutnohorské těžby stříbra. Labe a jeho přítoky byly využívány pro jeho levnou dopravu. Nedostatek odborníků byl příčinou počátku germanizace východní části hor. Odborníky z Korutan, Štýrska a Tyrol postupně doplňovali i námezdní dělníci. Díky svým zkušenostem z vysokohorských podmínek ochotněji přijímali těžké životní podmínky než domorodé obyvatelstvo.

Přestože západní část hor nebyla vystavena takovému drancování porostů, také zde převládal negativní vliv upřednostňování rychleji rostoucího smrku. Snad s výjimkou buku, který poskytoval nejkvalitnější dřevěné uhlí, byl nejžádanější surovinou. Buk se však nehodil k plavení a je stejně jako jedle stínomilný, a proto se nehodí k osazování holin (velkých pasek). Pokroková šlechta teprve v 18. století věnovala značnou pozornost stavu lesů a dala tím podnět k vzniku cílené péče o ně – lesnímu hospodářství.

A byl to opět hrabě Harrach, tentokrát Bedřich, který pozval do hor významného lesního odborníka hraběte Sweérts-Spoercka, který v roce 1748 vydal soubor hospodářských instrukcí k péči o les. Les a související systém vodních toků označovaly instrukce za „poklad panství“. A nebylo to poslední opatření na harrachovském panství. Rod tehdy získal významné majetky na Rýmařovsku, kde se Jan Nepomuk seznámil s významným lesním odborníkem Štěpánem Jahnelem, pozval jej do Krkonoš. Jahnel nejen pokračoval s modernizací pěstebních zásahů, ale introdukoval specifický jesenický modřín opadavý. Je považován za zakladatele moderního lesního hospodářství v celých Krkonoších, jeho principy platí často dodnes. Navržené zásady rozvinul jeho následovník Ludvík Schmid především snahou obnovit původní složení lesních porostů.

Právě lesničtí odborníci byli těmi, kdo jako první reagovali na škody, které byly způsobeny jarním táním a přívalovými dešti v krajině, kde smrkové monokultury nedostatečně zadržovaly vodu. Typickou ukázkou technických opatření je soustava „příčných objektů“ – přehrádek, které nechali lesní hospodáři hraběte Harracha vybudovat. Ty máme možnost dnes zhlédnout. Byly budovány z místní žuly těžené především poblíž Mumlavského vodopádu. O síle Kamenice jsme se mohli přesvědčit nedávno na počátku století, kdy unášené kameny nezadržely zaplněné přehrádky a vymlely v korytě až dva metry hluboké průrvy a poškodily hrazení a areál malých můstků na Kamlu.

10

START		AUTOBUSOVÉ NÁDRAŽÍ
CÍL		JANOVA SKÁLA
DÉLKA		4,4 km
PŘEVÝŠENÍ		355 m
OBTÍŽNOST		STŘEDNÍ
KOČÁRKY		ANO
VYUŽITÍ HARRABUSU		NE

MENHIROVÁ STEZKA

Menhir (z bretonštiny) je kamenný blok svíse zasazený do země. Někdy tvoří řady (alignment) nebo kruhy (kromlech). Vznikají od pozdního neolitu v dobách, kdy jsou lidé schopni vycítit a využít jejich funkci. Dnes často lidé přemýšlejí o jejich významu, je to jednoduché, jsou to energetické zářiče pracující s kosmickou energií, kterou frekvenčně transformují a vyzařují, účinky do okolí jsou harmonizační. Užitečné je v jejich blízkosti se zklidnit, uvolnit se nebo i medito-
vat.

Meditaci se rozumí různé praktiky prohlubování soustředění. Není však pouze součástí východních náboženství a filosofických směrů. Pojem meditace v sobě obsahuje činnosti spojené s úsilím zklidnění mysli, vrcholně až dosažení změněného stavu vědomí. Cílem meditace je pak zejména kultivace mysli, dosažení stavu klidu mysli a tím patří mezi postupy využívané v přírodní medicíně a v alternativní komplementární (celostní) medicíně.

Novodobí stavitelé se inspirovali dědictvím dávných mistrů a navazují na tradici harrachovského lázeňství a využitím přirozeného působení vhodných kmenů doplňují blahodárné působení vody a ovzduší v našem nádherném údolí. Kameny samy o sobě jsou krásně dekorativní, mají i funkci mechanické zábrany a správné kameny na vhodném místě tvoří energetické zářiče různého naladění. Vyzařují jemnou čistou energii, která jejich okolí harmonizuje.

Vznikla tak v různých místech Harrachova a jeho bezprostředním okolí síť menhirů, tvořící energetická, tzv. silová místa a doplňující přírodní silová místa. Všechna místa je časově i fyzicky obtížné najednou obejít. A v daném případě nejde o to, abychom tak učinili v co nejkratším čase. Naopak. Sami uvidíte, že nejprve stačí na vybraném místě chvíli postát a načerpat atmosféru, energii, kdo umí, naladit se. K vašemu naladění často přispěje, když kámen pozdravíte, pohládíte. Následuje překvapivá změna. Podaří-li se vám mysl zklidnit, uvolnit se, vymazat myšlenky, odpoutat se od všedního spěchu, poznáte léčivou sílu živého kamene. A neubráníte se tomu, poznat další menhiry zítra, v tomto týdnu, při opakované návštěvě. Takto silových míst je v Harrachově a okolí mnoho. Naše doporučení volby postupu je pořadí kamenů, které je možno obejít procházkou a zároveň má určitou logiku vývoje frekvencí. Umožňuje seřadit návštěvy menhirů do stezky, není však podmínkou.

Naše doporučení procházky menhirovou stezkou je následující:

I. Začít na autobusovém nádraží

– v levém horním rohu na travnaté ploše je sestava 13 kamenů. Je to takové vstupní energetické místo Harrachova.

II. Informační středisko KRNAP

– nachází se cca 100 m pod autobusovým nádražím vpravo při páteřní komunikaci do centra. Před ním stojí jeden „malý milý a silný“ menhir.

III. Restaurace Roubenka

– je pouze přes silnici. Podél ní vede komunikace k středním harrachovským můstkům a u ní prakticky na úrovni Roubenky po obou stranách komunikace se nacházejí dvě sestavy. Od ní vpravo je další sestava pětice kamenů a na konci parkoviště vlevo jeden sestavu uzavírá.

IV. Vedle hotelu Skicentrum

– naproti přes dojezd můstku, na konci hotelu poblíž přechodového oblouku můstků stojí jeden samostatný, ale krásný menhir.

V. Před hotelem Skicentrum

– před vstupem do hotelu na vás čeká léčebně harmonizační kamenný kruh jemné i výrazné síly. Jeho zajímavostí je, že každý kámen má jinou frekvenci, která ladí a rezonuje s frekvencí určitého lidského orgánu.

VI. Přes dojezd velkých můstků za stanici malé lanovky

– po železném schodišti vyjdeme na a přes střechu Skicentra a dále po silnici a přes dojezd můstků. Za trasou lanovky, nad zatáčkou silnice, mezi čtyřmi břizami na vás čeká pan Menhir.

VII. Po silnici sejdem k dolní stanici lanovky Delta

– sestava tří kamenů stojí před letní pokladnou, jeden na terase před restaurací (před výlohou), jeden vedle zimní kasy.

VIII. Lanovkou na vrchol Čertovy hory

– sám vrchol Čertovy hory je silové místo a u cesty kolem vrcholu je 11 menhirů. Zajímavostí je, že cesta má při pohledu z výšky tvar živého srdce.

IX. Janova skála

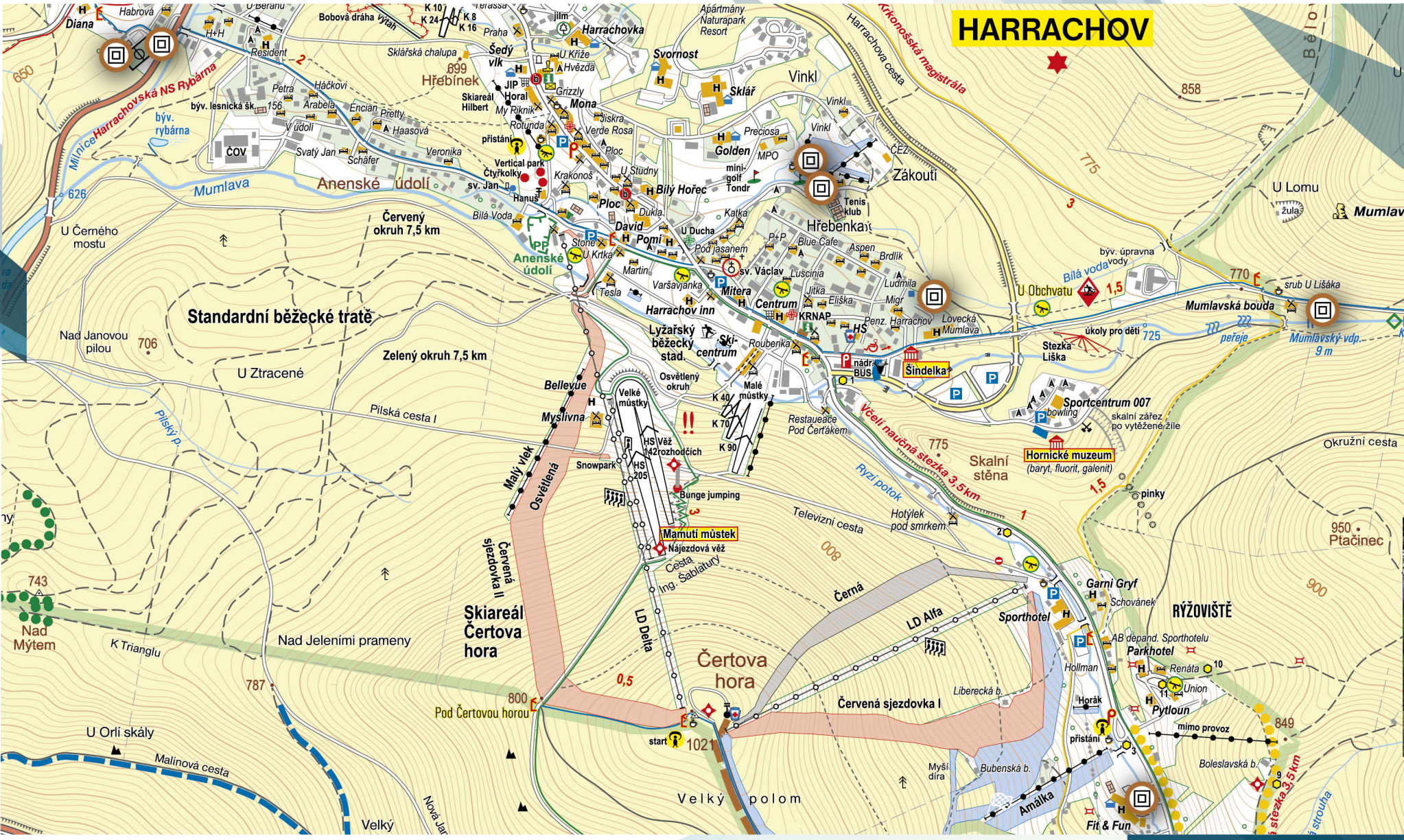
– přírodní silové místo asi 1 km po hřebeni od Čertovy hory.

Tím se uzavírá procházka nebo stezka kolem menhirů. V Harrachově jsou však k vidění i další silová místa, např. menhiry u koupaliště, u fotbalového hřiště, u hotelu Fit-Fun, kamenné plato nad Mumlavským vodopádem atd.

0 250 500 750 1000 m

HARRACHOV

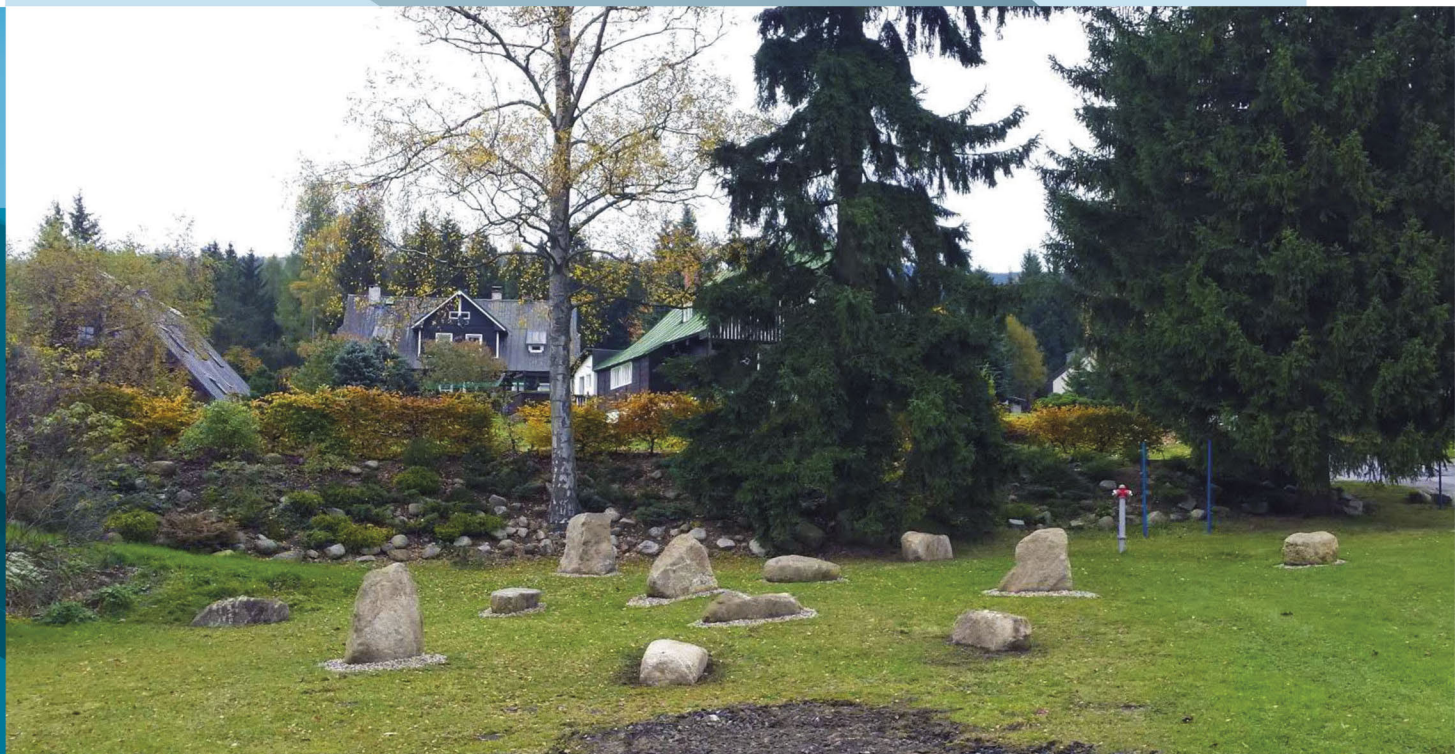
11

12

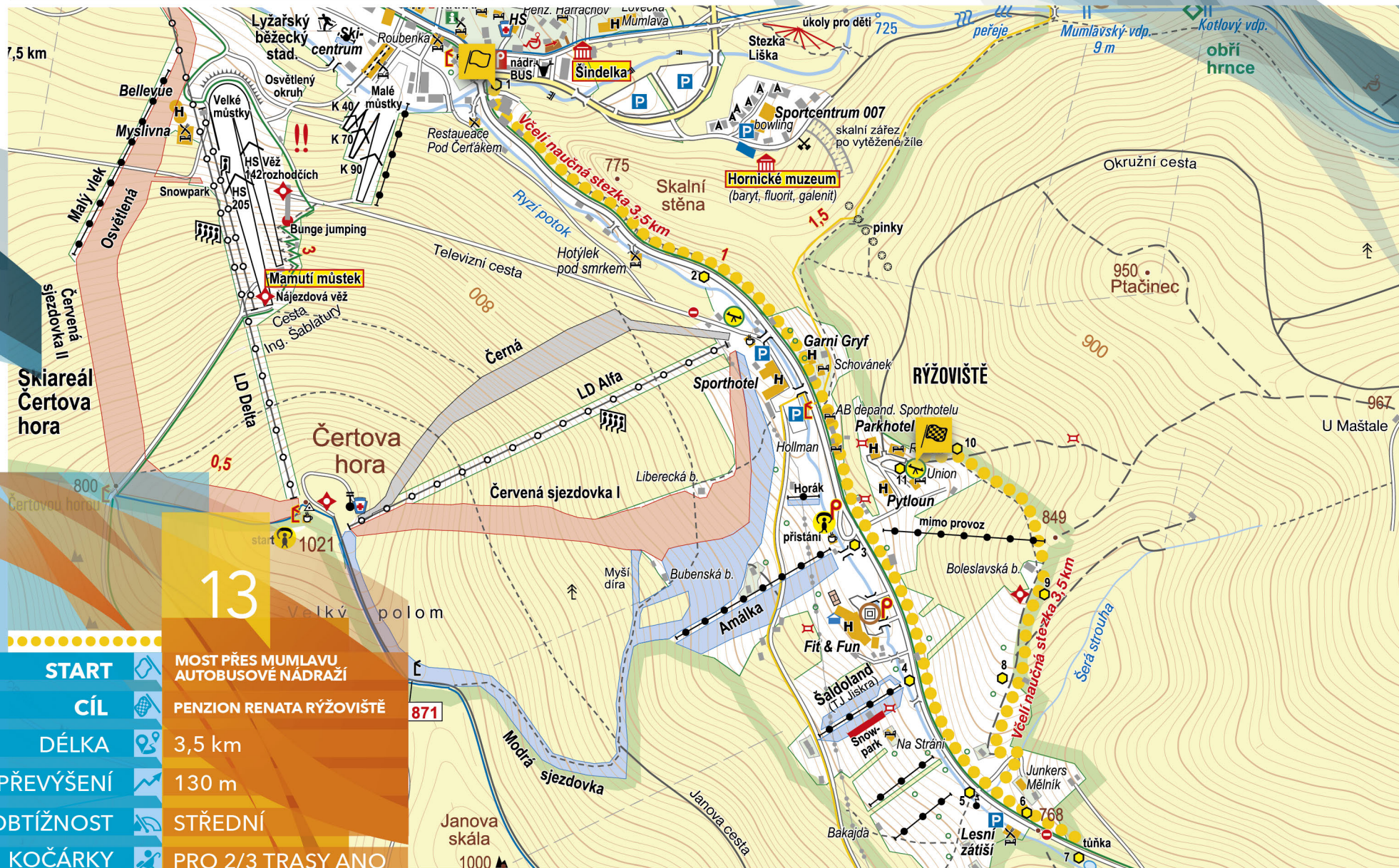
SAMOSTATNÉ MENHIRY

SILNÁ
ENERGETICKÁ
MÍSTA

0 250 500 750 1000 m

13

START

MOST PŘES MUMLAVU
AUTOBUSOVÉ NÁDRAŽÍ

CÍL

PENZION RENATA RÝŽOVIŠTĚ

DÉLKA

3,5 km

PŘEVÝŠENÍ

130 m

OBTÍŽNOST

STŘEDNÍ

KOČÁRKY

PRO 2/3 TRASY ANO

VYUŽITÍ
HARRABUSU

ČÁSTEČNĚ ANO

VČELÍ STEZKA

Po pár desítkách let bylo v Harrachově obnoveno včelaření. Sešla se parta nadšenců, kteří se vrhli nejen do včelaření, ale rozhodli se tímto prastarým oborem lidské činnosti seznámit i návštěvníky Harrachova, a to prostřednictvím Včelí naučné stezky hraběte Jana Harracha. A protože jsme v Harrachově a osvícený pan hrabě Jan Nepomuk Harrach byl ten, kdo vymohl pro Čechy v roce 1864 první včelařský spolek v Chrudimi a následně se v roce 1872 sám stal předsedou nově ustanoveného Ústředního včelařského spolku pro Čechy, tak bylo jasné, koho jméno stezka ponese.

Na zhruba tříapůlkilometrové trase najdete 11 stanovišť, kde se dozvíte, jak včely a čmeláci žijí a co včelaření vlastně obnáší. Nečekejte ale jen nudné naučné tabule. Po cestě jsou umístěny i opravdové úly a záhonky s rostlinami typickými pro oblast Krkonoš. A nejen to. Hned při prvním zastavení zjistíte například něco ze života hraběte Jana Nepomuka Harracha, na každém druhém stanovišti vaše děti potěší skládačky s různými zvířátky, s živými ovečkami se pro změnu můžete setkat na louce u stanoviště č. 4. Tam se také můžete zchladit na lavičce stojící uprostřed Ryzího potoka.

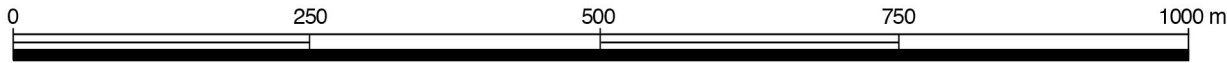
Páté zastavení je obohaceno o hmyzí domek, který vám ukáže, v jakém prostředí mohou žít drobní živočichové a jak jim na své zahrádce můžete pomoci. Stezka postupně představuje historický vývoj úlů od starších k novějším, předposlední dva jsou dokonce skleněné, kde můžete nádherně pozorovat cvrkot včel uvnitř. Včelám totiž sklo nevadí, berou ho jako přírodní materiál.

Možnost občerstvit se, vypustit své ratolesti na dětské hřiště nebo se současně schovat před nepřízní počasí budete mít na stanovišti č. 6 a 11. U tůňky s tabulí č. 7 budete mít příležitost pozorovat našeho nejstaršího pstruha Pepu a seznámit se s vodníkem, který tůňku hlídá. Pak projdete aromacentrem, kde ucítíte vůni včel, medu a vosku, a na stanovišti č. 9 můžete napsat vzkaz patronovi včelařů sv. Ambrožovi a rozhlédnout se po okolí, poněvadž budete na nejvyšším místě naší trasy. Zde také stojí sv. Ambrož v životní velikosti.

Na posledním stanovišti dostanete absolventské razítko do vašeho „pochodníku“ nebo jen tak na ruku. Pokud si během cesty chcete prohlédnout úly s živými včelami zblízka, tak musíte počítat, že vás některá včela – strážce vchodu – přijde zkontrolovat. Nikdy nechodte před česno, ale vždy nejlépe zezadu. Je vhodné nedělat prudké pohyby a chovat se tiše, nejíst a nepít.

Úly na stanovišti 4, 6 a 11 si ale můžete otevřít beze strachu, že by vás včela píchla. Jsou bez včel, místo nich tam najdete rámy s obrázky, které ukazují, jak to v úlu vypadá a funguje. A jestli jste cestou dostali chuť na med, můžete si ho koupit na včelnici při čtvrtém a závěrečném zastavení. Více informací o včelí stezce najdete na: www.vcelistezka.cz, případně na tel.: 724 015 209.

14

START	ŠINDELKA
CÍL	ŠINDELKA
DÉLKA	2,1 km
PŘEVÝŠENÍ	85 m
OBTÍŽNOST	LEHKÁ
KOČÁRKY	ANO
VYUŽITÍ HARRABUSU	ANO

S LIŠKOU K MUMLAVSKÉMU VODOPÁDU

Mumlavský vodopád patří mezi harrachovské perly právem, patří mu i řada nej v galerii vodopádů Česka. A co je vlastně kritériem při jejich srovnávání? Základní charakteristikou je to, že voda překonává v korytě výškový stupeň. V mikroregionu máme takových vodopádů na tučet, další jsou poblíž v přeshraniční Szklarskiej Porebie (nejznámější na Kamienczyku a na Szklarcze). Pěšky snadno zvládnete návštěvu nejvyššího krkonošského Pančavského vodopádu (162 m). Mezi vodopády patří Pilařova kaskáda, poblíž leží i nejmenší Pilařský vodopád (místními také nazývaný Cikánský), také vodopád Kamenice je známější pod místním názvem Deskový (Plattenfal), další vodopády jsou v horních partiích Mumlavy a jejich dvou zřidel Velké a Malé Mumlavy. Na cestě Jizerským dolem do sousední Rokytnice míjíme další: kaskády Dlouhého potoka, vodopády Klokotivého potoka a Prudkého ručeje.

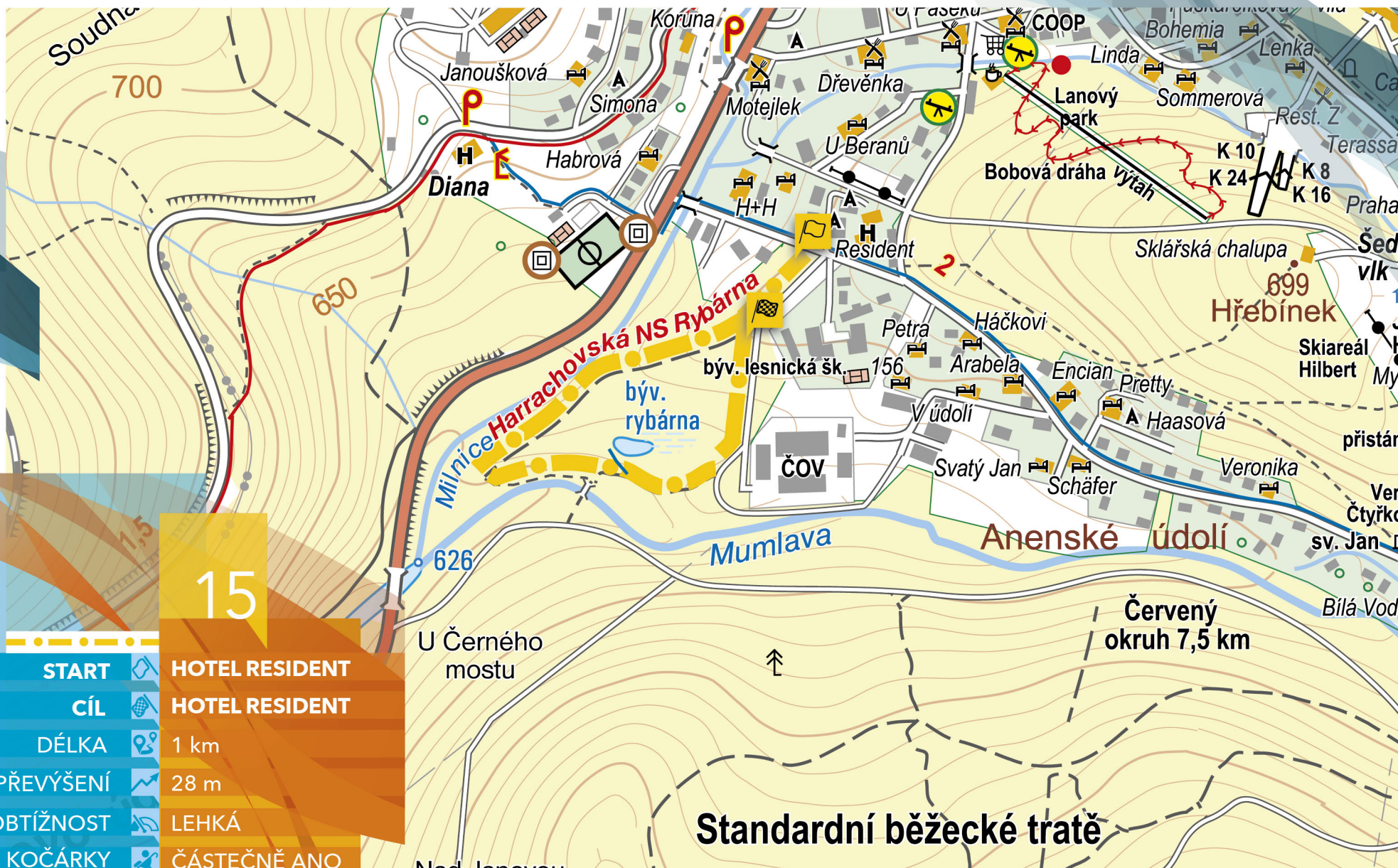
Nejvíce vody má Jizerský vodopád pod harrachovským železničním nádražím. Ale pokud zvolíme jako kritérium třeba mohutnost a také fotografickou vděčnost, vítězí právě ten Mumlavský (průtok 1,8 kubíků za vteřinu). Již hukot padajících vod dává tušit, že se blížíme k nejdokonalejšímu příkladu celistvého vodopádu na území Čech a Moravy.

Další geologickou zajímavostí jsou tzv. obří hrnce. Největší jsou právě poblíž Mumlavského vodopádu (tři nad a dva pod), největší má půdorys 7x5,5 m a hloubku 3 m. Další pak můžeme najít rovněž na Jizeře. Jedná se o unikátní výtvoř celorepublikového významu. V takovém počtu a zejména díky dokonalému tvaru nemají v Čechách v krystalinických horninách konkurenci a za obdobnými bychom museli vyjet až do Alp. Všechny obří hrnce v okolí Harrachova nejsou stejné. Zatímco první evorzni tvary si Jizera zkouší vytvarovat v jizerskohorské žule, tj. ve velmi podobném materiálu těch mumlavských, pod harrachovským Mýtem se již zahlodává do starých krystalických břidlic velkoupské skupiny (krásné hrnce v magmatické rule v Jizerském dole, další ve svoru a kvarcitu u samoty Zabyly i jinde). U Vilémova přechází do mladších přeměněných hornin tzv. ponikelské skupiny – v Dolní Rokytnici se vodní vír roztočí i v úzkém pruhu krystalických vápenců, u Hradska nalézáme množství menších obřích hrnců v říčních prazích tvořených grafitickým kvarcitem a grafitickým fylitem, podobně jako v ohybu řeky v Poniklé za textilní továrnou. Pod ponikelskou Novou Vsí se obří hrnce objevují pro změnu v zelených břidlicích.

V lesní tělocvičnu pro děti se změnila část dnešní trasy a dostala jméno po jednom z nejběžnějších živočichů a současně velké šelmě Krkonoš – po lišce obecné (*Vulpes vulpes*). Zvyšování jejich stavů je nejen důsledkem jejího přizpůsobení životu poblíž lidských obydlí, ale i úspěšné vakcinace proti vzteklině. Řidiči ji běžně spatřují podél silnice v údolí Jizery. Pokud bychom hledali jiného charakteristického živočicha nedalekých horských hřebenů, museli bychom mít opravdu štěstí. Člověk ho často vytlačuje do míst, kam běžný návštěvník přístup nemá, a navíc je jeho život poněkud tajemný. Jsou to černí rytíři – tetřivci (*Tetrao tetrix*). Setkání s nimi, kdy za neustálého „přoukání“ svádějí rytířské nekrvavé souboje, které patří mezi největší zážitky Krkonoš a Jizerských hor, bývají většinou návštěvníků utajeny. A proto se za nimi vydávají do zoologických expozic.

0 250 500 750 1000 m

15

START		HOTEL RESIDENT
CÍL		HOTEL RESIDENT
DÉLKA		1 km
PŘEVÝŠENÍ		28 m
OBTÍŽNOST		LEHKÁ
KOČÁRKY		ČÁSTEČNĚ ANO
VYUŽITÍ HARRABUSU		NE

Standardní běžecké tratě

Červený okruh 7,5 km

NAUČNÁ STEZKA RYBÁRNA

Chov ryb se obvykle spojuje s jinými českými regiony. Rybolov byl však významnou součástí panského hospodářství v Krkonoších již od 16. století. Historie zaznamenává různé etapy vývoje jak rybníkářství, tak i hospodaření na pstruhových tocích (harrachovské instrukce 1706 a 1722). Následovalo období, kdy panstvo rybníky rušilo či spolu s potoky dávalo do pachtu. Hrabě Harrach se v roce 1873 k tradici cílevědomého zarybnování horských toků vrací a zakládá rybníky, jež dala jméno i naší stezce, která obkružuje využitě území pro chov pstruhů...

Na této stezce můžete najít odpovědi na otázky, které vás v souvislosti s návštěvou Harrachova napadnou, ať už se týkají možnosti trávení volného času, historie, přírody či ochránce hor – jemnostpána Krakonoše.

Stezka má 10 zastavení (panelů) a na každém z nich získáte řadu informací na dané téma. Úvodní panel je věnován přehledu nejzajímavějších míst v Harrachově, které je povinností neminout, protože vám jinak hrozí, že vám nikdo neuvěří, že jste Harrachov navštívili.

Zastavení číslo 2 dává návod k tomu, jak naložit s časem, který ať již v zimě nebo v létě našemu regionu věnujete. Dokáže vám, že se rozhodně nudit nebudete.

Další panely seznamují návštěvníky s krkonošskou faunou a flórou a uvítají je především milovníci přírody. Dozvíte se o typické zvířené a květeně našich hor a dopátráte se, kupř. kdo je huňatec žlutopásý krkonošský nebo kde můžete spatřit kvést vzácnou šafránovou louku.

Své informace naleznou na trase i ti, kteří se věnují historii. Ti se dozví nejen to, že Harrachov byl v minulosti spolu se sousedním Kořenovem lázeňským městečkem či jaký byl osud tří kostelních zvonů ve válečných časech.

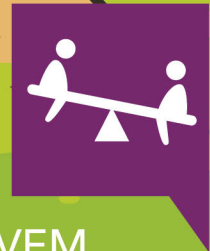
A protože Harrachov je významným střediskem zimních sportů, na stezce nechybí informace o tom, jak se k nám lyže, dříve nazývané skí, vůbec dostaly, kdo byl průkopníkem lyžařského sportu v zemi české nebo kdy zde byl postaven první skokanský můstek.

Trasa vás zavede i k místům, které daly stezce název. K rybníčkům, které z popudu Jana Nepomuka Františka hraběte Harracha sloužily pro chov pstruhů. Dozvíte se, že původně jich bylo více a proč na počátku trasy stojí zděná budova bývalého učiliště, a ne dřevěný lovecký zámeček (Landhaus), který sloužil při pobytech v městě hrabatům z Harrachu.

Poslední dva panely se věnují i tomu, jak se z Rýbrcoula stal Krakonoš nebo kolik by vás stálo získání sklářské hutě v roce 1764. Pokud tedy spojujete návštěvu místa odpočinku se získáním nových vědomostí nebo jen chcete poznat harrachovské zákoutí mimo nejčastěji navštěvované centrum, neváhejte a i tuto stezku poctěte svojí návštěvou.

HAPPY AGE 2+

DĚTSKÁ HŘIŠTĚ NAPŘÍČ HARRACHOVEM

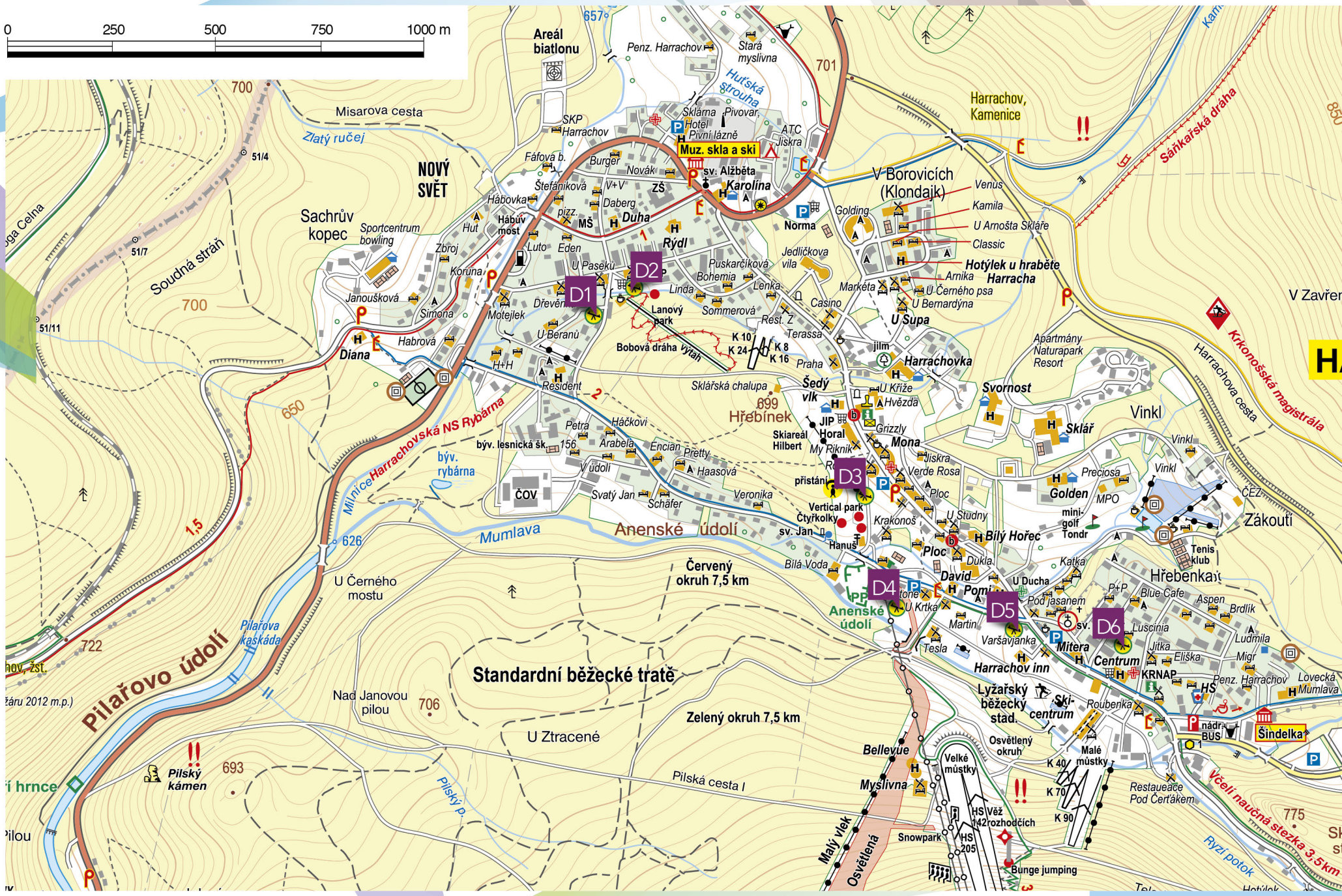
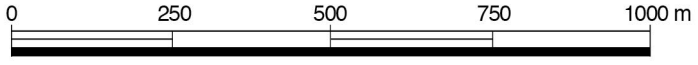

DĚTSKÁ HŘIŠTĚ

NAPŘÍČ HARRACHOVEM

DĚTSKÁ HŘIŠTĚ

NAPŘÍČ HARRACHOVEM

- D1 POD BOBOVKOU
- D2 BOBOVKA
- D3 VLEK HILBERT
- D4 ANENSKÉ ÚDOLÍ – LD DELTA
- D5 PARČÍK U KOSŮ
- D6 HŘEBENKA
- D7 U LIŠČÍ STEZKY

DĚTSKÁ HŘIŠTĚ NAPŘÍČ HARRACHOVEM

Houpačky, klouzačky, žebříky, lezecké stěny, kolotoč, trampolína... Dětských hřišť, kam se dá s malými neposedy zajít, kde se můžou vydovádět nebo uplácat nějakou tu bábovičku, je u nás v Harrachově dost, protože bychom byli rádi, aby se u nás ve městě cítili dobře úplně všichni – včetně těch nejmenších.

Všechna harrachovská hřiště jsou dřevěná, bezpečná i čistá. Na každém z nich jsou k dispozici lavičky pro rodiče a na většině z nich si k příjemnému posezení na hřišti můžete dopřát i nějaké to občerstvení nebo svačinu.

Hřiště u bobové dráhy hned zkraje Harrachova je zrovna prvním takovým příkladem. Zatímco si váš capart bude stavět hrad na písku, vy si můžete dát zmrzlinu, párek v rohlíku nebo něco k pití. Na bobovku je to jen pár metrů. Je tu také wc, kam se dá odskočit nebo kde si můžete umýt zamazané ruce. Koneckonců provazové atrakce i dětská lanovka v „mini opičím parku“ jsou v okolí dojezdu bobové dráhy další alternativou dětské zábavy.

Když se z bobovky vydáte lesem přes kopec (cesta sjízdňá i s kočárkem), narazíte na další dětské hřiště s občerstvením, říká se tomu tady u Hilberta. Kromě prolézaček se tu na sjezdovce můžete vyblbnout na velkých tříkolkách a malém nafukovacím hradě. Na wc mají přebalovací pult.

Na konci Anenského údolí, u dolní stanice lanové dráhy Delta, je v pořadí čtvrtý dětský park. Odsud vaše děti ale určitě jen tak nedostanete. Odvážní dobyvatelé můžou bez omezení prolézat velký dřevěný hrad s lanovkou, malí indiáni trénovat indiánský tenis nebo smysl pro rovnováhu a chůzi po laně na slack line a ti největší neposedové si můžou zaskákat na obří nafukovací trampolině či nafukovacím hradě. Restaurace i wc je v místě nebo je nedaleko pekárna, odkud můžete ve svém turné po dětských hřištích pokračovat do vedlejšího parčíku U Kosů a vybagrovat si tu na pískovišti pro radost třeba tunel.

Ale to už pomalu opouštíme centrum města podél kostela směrem k autobusovému nádraží a po levé straně v kopci nad Vilou Hřebenkou a bývalým harrachovským kinem je u kurtů trošku zastrčené další pěkné hřiště. Výhodou je, že tu nebývá plno a najdete tu spíš místní drobotinu.

Na autobusovém nádraží se musíte rozhodnout, jestli se vydáte na procházku k Mumlavskému vodopádu, nebo poznávat včelí život na včelí stezku do Rýžoviště. Pokud si odpustíte sklenici plnou medu a vydáte se k vodě, můžou si děti cestou proběhnout lesní zábavnou trasu a na tzv. Liščí stezce prověřit své fyzické schopnosti coby malé lištičky nebo se vyřádit na dětském hřišti o několik desítek metrů výš, kde zaměstnají dokonce i své hlavinky u naučných tabulí s krkonošskou faunou a flórou.

DĚTSKÁ HŘIŠTĚ

NAPŘÍČ HARRACHOVEM

HAPPY
AGE 2+

HARRACHOV
CARD